

BANKING SECTOR OF SERBIA IN 2016

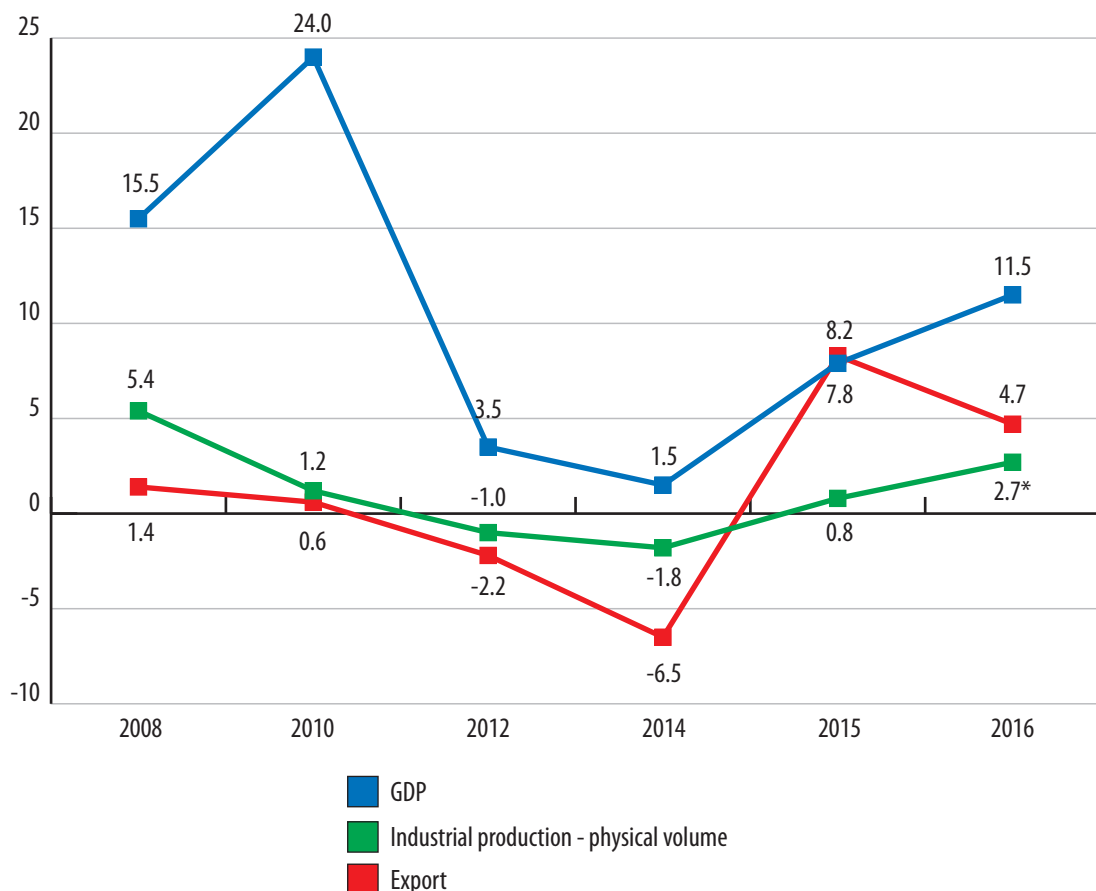
Analysis of the Financial Position and Financial Result¹

The indicators of economic trends in 2016 suggest that the turbulent years, in which the recession periods interchanged with the periods of slight outward economic recovery, are a thing of the past, and that the country's economy is slowly entering the zone of recovery.

The intense efforts invested by the monetary and credit policy makers in the past two years to improve the business environment and investment climate, along with the preserved financial stability in the country and a successfully implemented financial consolidation, resulted in the:

- Growth trends in 2016 - in terms of economic activity and in the field of aggregate demand; but also in the
- Third revision of the estimated GDP growth rate for 2016 to 2.7% in relation to the year before, which is the highest GDP growth rate in the past eight years.

Figure 1 - Main Indicators of Macroeconomics Trends

*MFRS estimate

Source: Ministry of Finance of the RS, Public Finance Bulletin, December 2016

The estimated trends of GDP as the synthetic indicator of the country's economic and financial position in 2016, compared with the preceding eight-year period when the growth rate of this indicator oscillated around the value of one, shifting from the positive into the negative zone, and vice versa, certainly are a good result, though far from satisfactory. They confirm the previous statements about the growing economic activity in 2016, at the same time reminding us how complex the posi-

¹ Analysis prepared by Vesna Matić PhD, ASB special advisor

БАНКАРСКИ СЕКТОР СРБИЈЕ У 2016. ГОДИНИ

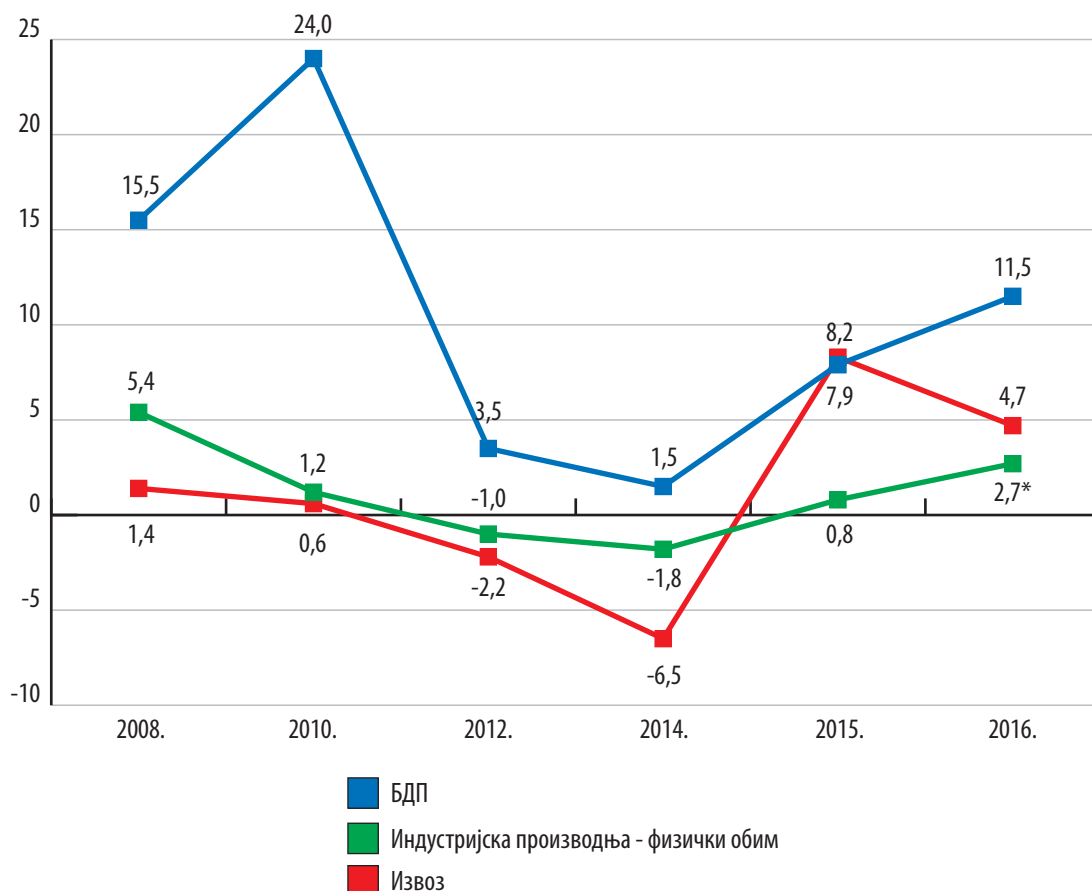
Анализа финансијске позиције и финансијског резултата¹

Индикатори економских кретања у 2016. наговештавају да су турбулентне године, у којима су периоди рецесионих кретања смењивани са периодима у којима се чинило да постоји благи економски опоравак, прошлост и да економски систем земље полако улази у зону опоравка.

Снажна подршка креатора економске политике земље у смислу унапређења пословног амбијента и инвестиционе климе, очувана финансијска стабилност земље и успешно спроведена финансијска консолидација резултирали су:

- трендовима раста у 2016. - у домену привредне активности и у области агрегатне тражње, али и
- трећим ревидирањем процењене стопе раста друштвеног бруто производа (БДП) за 2016. на 2,7% у односу на претходну годину, што је највећа стопа раста БДП-а у последњих осам година.

Слика 1. - Основни индикатори макроекономских кретања

*Процена Министарства финансија

Извор података: Министарство финансија РС, Билтен јавних финансија, децембар 2016.

Процењено кретање БДП-а као синтетичког индикатора привредне и финансијске позиције земље у 2016. у односу на период од претходних осам година када је, мерено стопом раста, овај индикатор осцилирао око јединице, прелазећи из плусне у зону минуса и обрнуто, свакако је добар резултат, али далеко од задовољавајућег. Он потврђује претходне констатације о

¹ Анализу припремила др Весна Матић, специјални саветник у УБС

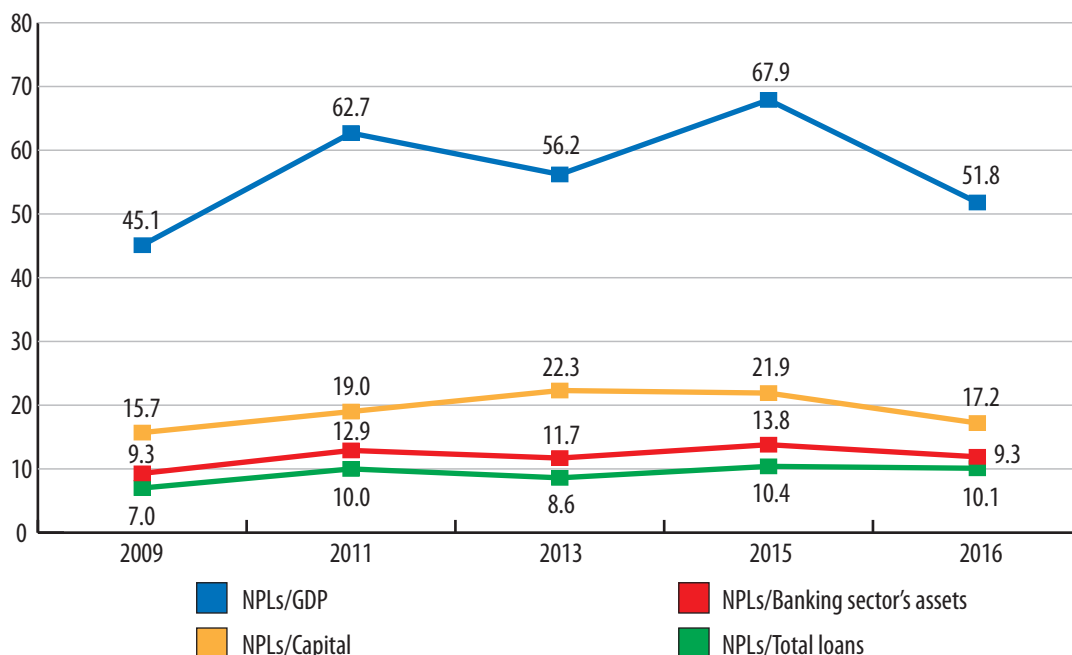
tion of the corporate sector is, and warning us about the necessity of parallel and continuous actions in several segments, aimed at stimulating a more powerful and more stable economic growth.

The economic activity throughout the entire 2016 recorded a higher percentage of growth than in 2015, especially in the first quarter when its contribution to the quarterly GDP growth rate on the revenues side amounted to 3.8%. In the first quarter of 2015 there was no contribution to the GDP growth (-1.7%). The upward trend in 2016 continued until the end of the year. In the fourth quarter of 2016 the economic activity's contribution to the quarterly GDP growth rate amounted to 2.5%, which is by 1.4 percentage points higher than in the fourth quarter of the previous year. Such trends of the economic activity indicators in 2016 were primarily the result of the total industrial production growth (4.7% at the end of 2016 compared with the end of 2015), as well as the results achieved in the sector of services and agricultural production².

A higher growth rate of foreign trade in comparison with the previous year, and the dynamic growth of investments and construction activities, also contributed to the country's overall economic recovery. The exports growth rate in 2016 is higher by 3.6 percentage points than in 2015, amounting to 11.5%. The upward trend of exports was mostly influenced by the exports of basic metals, agricultural products and chemical industry products. The imports recorded a growth rate of 6.1%, which is by 0.3 percentage points higher than in 2015³.

However, the position of the corporate sector and the growth of economic activity are still seriously undermined by the **operations of a large of number of the Serbian companies in the zone of high business risk**, which is a consequence of the long-term unsolved structural problems of these economic entities and the slow implementation of the restructuring process. Such a situation in the latest medium-term period resulted in the increased credit risk, and a growth in non-performing loans in the banks' portfolios. The problem long ago escalated to the systemic level and incurs potential risks when it comes to financial stability, as confirmed by the macroeconomic indicators of how burdened the economic and financial sectors are with non-performing loans.

Figure 2 - Banking Sector of Serbia - Non-Performing Loans (NPLs) and Systemic Risk

Source: Association of Serbian Banks, *Bilbon* database

² Republic of Serbia, Ministry of Finance, Sector for Macroeconomic and Fiscal Analyses and Projections, Current Macroeconomic Trends, February 2017, www.mfin.gov.rs

³ Republic of Serbia, Ministry of Finance, Public Finance Bulletin no. 148, December 2016, www.mfin.gov.rs

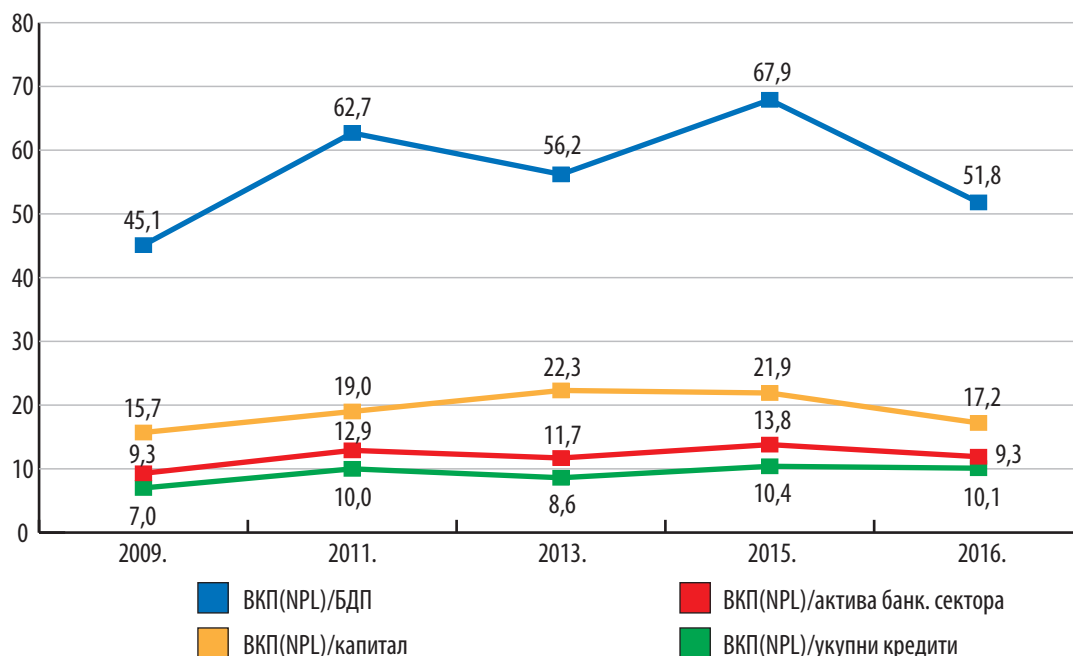
расту привредне активности у 2016. али и подсећа колико је позиција привредног сектора комплексна и упозорава на неопходност да се паралелним и континуираним деловањем на више сегмената и даље подстиче снажнији и стабилнији привредни раст.

Привредна активност током целе 2016. године бележи виши проценат раста у односу на претходну, нарочито у првом кварталу када је допринос кварталној стопи раста БДП-а на приходној страни био 3,8%. У првом кварталу 2015. није било доприноса расту БДП-а (-1,7%). Узлазни тренд у 2016. настављен је до краја године. У четвртом кварталу 2016. допринос привредне активности кварталној стопи раста БДП-а био је 2,5%, што је за 1,4 п.п. више него у четвртом кварталу претходне године. Оваквом кретању индикатора привредне активности у 2016. највише су допринели раст укупне индустријске производње (4,7% на крају 2016. у односу на крај претходне године), као и резултати остварени у сектору услуга и у области пољопривредне производње.²

Виша стопа раста спољнотрговинске размене у односу на претходну годину као и динамичан раст инвестиционе и грађевинске активности, такође су допринели укупном економском опоравку земље. Стопа раста извоза у 2016. већа је за 3,6 п.п. у односу на претходну годину и износи 11,5%. Оваквом тренду раста извоза највише је допринео извоз основних метала, пољопривредних производа и производа хемијске индустрије. Увоз је забележио нижу стопу раста од 6,1%, што је за 0,3 п.п. више него у 2015.³

Позицију привредног сектора и раст привредне активности међутим, и даље озбиљно угрожава **јослованње још увек великој броја српских предузећа у зони високој јословној ризика**, који је последица дугорочних нерешених структурних проблема ових привредних субјеката и спорости у спровођењу процеса реструктурирања привредних субјеката. Оваква ситуација је у последњем средњорочном периоду резултирала растом кредитног ризика и растом високо ризичних кредита у портфолијима банака. Проблем је одавно добио системску димензију и носи потенцијалне ризике и када је у питању финансијска стабилност, што потврђују и макроекономски индикатори оптерећености привредног и финансијског сектора високо ризичним кредитима.

Слика 2. - Банкарски сектор Србије - високо ризични кредити (ВРК) и системски ризик

Извор података: Удружење банака Србије, Билбон база података

- Република Србија, Министарство финансија, Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, Текућа макроекономска кретања, фебруар 2017. www.mfin.gov.rs
- Република Србија, Министарство финансија, Билтен јавних финансија бр. 148, децембар 2016. www.mfin.gov.rs

The systemic approach to solving this problem has yielded the first results, but the situation is still very far from satisfactory, not only in terms of the NPLs level, but also in terms of the implemented measures, given that they are primarily focused on the revitalization of banks' portfolios (sale of receivables, write-offs and, in part, collection), and not on the restructuring of the concerned economic entities. The positive trends of the implemented measures in the financial/banking sector in 2016 are confirmed by the macroeconomic indicators of how burdened the banking sector is with non-performing loans. All three indicators recorded a downward trend in 2016 compared with the end of 2015.

However, the indicator of how burdened the corporate sector is with non-performing loans, as a ratio of NPLs and GDP, amounts to 11.986% (almost 12%), thus suggesting an opposite trend, i.e. a growth in 2016 compared to 2015. It confirms that the economic activity's contribution to the GDP growth in 2016, though on the increase, still remains insufficient, and that the processes of restructuring and revitalization of the corporate sector still have not reached the satisfactory level.

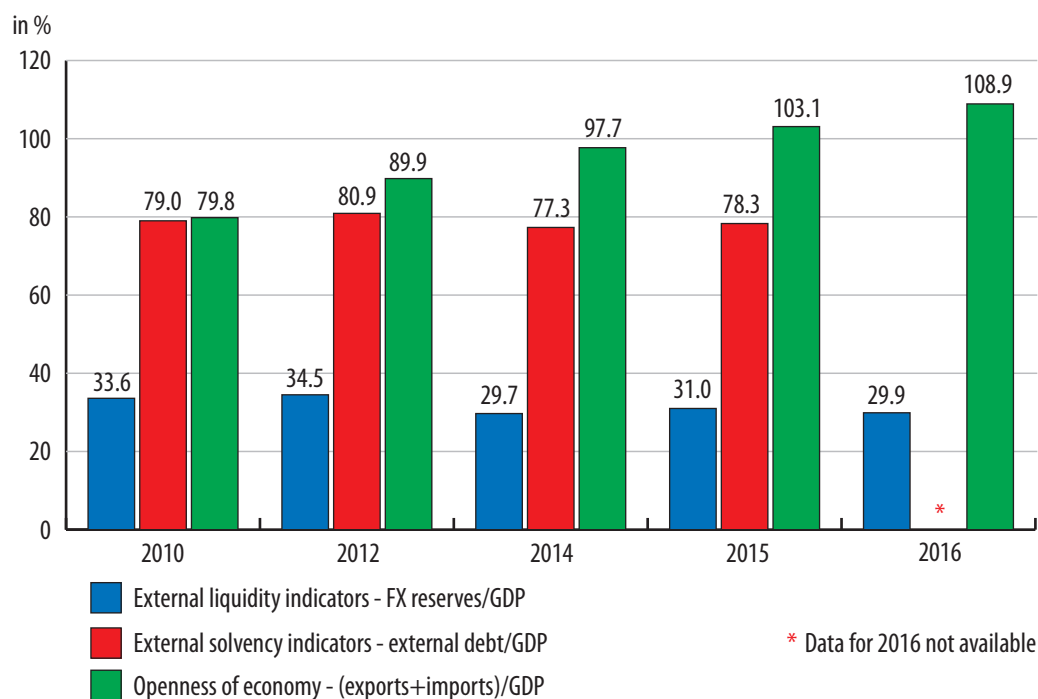
The positive effect of financial consolidation, as the third significant segment of the economic recovery, in the form of a reduced fiscal deficit in a time series of three years, from 6.6% of GDP in 2014 to 1.4% of GDP in 2016, resulted primarily from the increased collection of all types of fiscal revenues by 1.9 percentage points of GDP in 2016, and the slightly reduced expenditures by 0.4 percentage points of GDP.

The public debt of the Republic of Serbia at the end of 2016 amounted to EUR 24.8 billion, i.e. 72.9% of the estimated GDP for 2016. This indicator recorded a downward trend in the share of GDP compared to the previous year (74.7%)⁴.

The external position of Serbia measured by the currently available synthetic indicators demonstrates the following:

- The indicator of **external liquidity** of Serbia (ratio of FX reserves to GDP) recorded a slight decline at the end of 2016 compared with the end of 2015 (lower by 1.1 percentage points); and
- The indicator of **the economy's openness** (ratio of imports + exports to GDP) was higher at the end of 2016 by 5.8 percentage points than at the end of 2015.

Figure 3 - Indicators of Serbia's external position

Source: National Bank of Serbia, Inflation of Serbia's External Position, February 2017, www.nbs.rs

⁴ Ministry of Finance of the Republic of Serbia, Public Debt Administration, Position and Structure of the Public Debt, January 2017, www.javnidug.gov.rs

Системски приступ решавању овој проблеми дао је прве резултате, али је и даље далеко од задовољавајућег, не само када је у питању висина индикатора високо ризичних кредита, већ и мере које се спроводе, обзиром да се углавном примењују на плану ревитализације портфолија банака (продаја потраживања, отписи и делимично наплата), али не и када је у питању реструктурирање привредних субјеката. Позитивне трендове примењених мера у финансијском/ банкарском сектору у 2016. потврђују макроекономски индикатори оптерећености банкарског сектора високо ризичним кредитима. Сва три индикатора забележила су силазни тренд у 2016. у односу на крај претходне 2015. године.

Индикатор оптерећености привредног сектора високо ризичним кредитима од 11,986% (скоро 12%), као однос високо ризичних кредита и БДП-а међутим, бележи супротно кретање, односно, раст у 2016. односу на претходну годину. Он потврђује да је допринос привредне активности расту БДП-а у 2016. години, иако у порасту, и даље недовољан, односно, да процеси реструктурирања и ревитализације привредног сектора и даље нису на задовољавајућем нивоу.

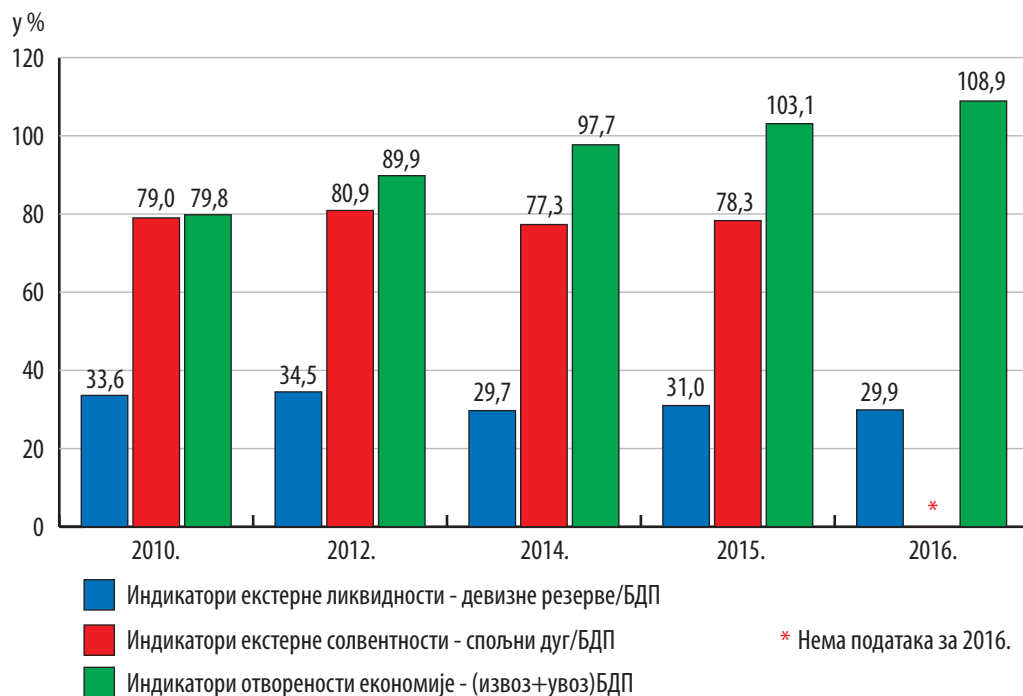
Позитиван ефекат финансијске консолидације, као трећи битан сегмент економског и привредног опоравка, у светлу смањења фискалног дефицита у временској серији од три године, са 6,6% БДП-а у 2014. на 1,4% БДП-а у 2016. резултат је пре свега раста наплате свих облика фискалних прихода за 1,9 п.п. БДП-а у 2016. и благог смањења расхода за 0.4 п.п. БДП-а.

Јавни дуг Републике Србије, централни ниво власти, на крају 2016. износио је 24,8 млрд. евра, односно 72.9% процењеног БДП-а за 2016. Овај индикатор забележио је силазни тренд учешћа у БДП-у односу на претходну годину (74,7%).⁴

Екстерна позиција Србије мерена тренутно познатим синтетичким индикаторима показује следеће:

- индикатор **екстерне ликвидности** Србије (однос величине девизних резерви у односу на величину БДП-а) бележи благи пад на крају 2016. у односу на крај претходне године (нижи је за 1,1 п.п.), а
- индикатор **отворености економије** (однос извоз+увоз према БДП-у) на крају 2016. већи је за 5,8 п.п. у односу на крај 2015.

Слика 3. - Индикатори екстерне позиције Србије

Извор података: Народна банка Србије, Индикатори екстерне позиције Србије, фебруар 2017. године, www.nbs.rs

⁴ РС Министарство финансија, Управа за јавни дуг, Стање и структура јавног дуга, јануар 2017. www.javnidug.gov.rs

Monetary Policy and Economic Growth

The concept of monetary policy development, initiated back in 2014, was followed in the next two years. The results are satisfactory, given that the main goals of monetary policy were achieved in 2015 and 2016. The monetary stability of the system was fully preserved, and the monetary policy instruments were used to clearly signal and stimulate the growth of lending activity.

Expressed as the change of the consumer price index in percent, ***inflation remained low and stable*** in 2016, like in 2015, but also below the floor for the allowed deviations from the target (4.0% +/- 1.5 percentage points). The average inflation rate in the course of the year amounted to 1.6%, which was caused by the disinflationary factors in the domestic and foreign environment, especially in the Eurozone countries as the main foreign trade partners of Serbia (keeping the low prices of oil and agricultural products at the global market). The disinflationary factors in the domestic environment in 2016 were registered as the positive effects of the country's fiscal consolidation, the relative stability of the FX rate and the longer period of low inflationary expectations, especially in the financial and corporate sector.

According to the new projection of the monetary policy makers, inflation will return within the target in early 2017, after which it will remain around 3%. The monetary policy makers decided to set the inflation target for 2017 at 3% +/- 1.5 percentage points, whereby the country is moving closer to the inflation targets in the developed countries (2% or 2.5%). The new inflation targets for Serbia were set based on:

- The projected further growth in economic activity in 2017 and its contribution to the GDP growth of about 3%;
- The fact that the price stability in the past two years has been preserved;
- The financial sector's expectation that the inflation in the forthcoming two-year period will remain within the target and amount to 2.8%, i.e. the economy's expectation that the medium-term inflation will amount to 2%.

The expected further stabilization of inflationary trends at the low level and the return of inflation within the target for 2016, along with the assessment that the process of GDP growth acceleration will continue in 2017, influenced the decision of the National Bank of Serbia's Executive Board to continue ***the policy of reducing the benchmark interest rate***, launched in 2015. The benchmark interest rate was substantially reduced in 2015 (from 8.0% at the beginning of the year to 4.5% in August, at which level it was kept until the end of the year). The trend of gradually reducing the benchmark interest rate was continued in 2016, too, until July, when the benchmark interest rate amounted to 4%, at which level it stayed until the end of the year.

Figure 4 - Monetary Policy - Interest Rates*

No.	Interest rate	2013	2014	2015	2016
		Dec.	Dec.	Dec.	Dec.
1.	Benchmark interest rate	9.50%	8.00%	4.50%	4.00%
2.	BEONIA	7.04%	9.45%	2.61%	3.04%
3.	BELIBOR (depending on maturity)	8.01 - 9.15%	9.91 - 9.79%	3.03 - 4.03%	3.00 - 3.66%
4.	Aggregate average weighted interest rate on NBS securities for open market operations	8.00%	5.98%	2.52%	2.89%

* The data on interest rates as of the end of the observed month

Source: Statistical Bulletin of the NBS, January 2017

Interest rates at the money market in general followed some stable trends throughout the year. A slight growth of the BEONIA interest rate and the BELIBOR interest rates was recorded in the fourth quarter of 2016.

The average weighted interest rate on total bank loans in 2016 recorded a drop compared its level at the end of the previous year as a result of the further alleviation of the monetary policy measures.

Монетарна политика и привредни раст

Развојни концепт монетарне политике, инициран још 2014, задржан је и у наредне две године. Резултати су задовољавајући, обзиром да су главни циљеви монетарне политике реализовани у 2015. и 2016. години. Монетарна стабилност система у потпуности је очувана, а инструментима монетарне политике давани су јасни сигнали и подстицаји за раст кредитне активности.

Изражена као процентуална промена индекса потрошачких цена, **инфлација** је као и у претходној години, и у 2016. **остала ниска и стабилна**, али и испод доње границе дозвољеног одступања од циља (4,0% +/- 1,5 п.п.). Просечна стопа инфлације током године износила је 1,6%, чему су допринели дезинфлаторни фактори у домаћем и страном окружењу, посебно у земљама у зони евра које су главни спољнотрговински партнери Србије (задржавање ниских цена нафте и цена пољопривредних производа на светском тржишту). Дезинфлаторни фактори у домаћем окружењу током 2016. регистровани су као позитивни ефекти фискалне консолидације земље, релативна стабилност девизног курса и дужи период ниских инфлационих очекивања, посебно у финансијском и привредном сектору.

Према новој пројекцији креатора монетарне политике, инфлација ће се вратити у границе циља почетком 2017, након чега ће се кретати око 3%. Креатори монетарне политике донели су одлуку да таргетирају ниво циљања инфлације у 2017. буде 3% +/-1,5 п.п.) чиме се земља приближава нивоима циљане инфлације у развијеним земљама (2% или 2,5%). Нови ниво таргетирања инфлације у земљи донет је на основу:

- пројектованог даљег раста привредне активности у 2017. и његовог доприноса расту БДП-а од око 3% ,
- чињенице да је очувана ценовна стабилност у претходне две године,
- као и очекивања финансијског сектора да ће инфлација у наредном периоду од две године бити у границама циљане и да ће износити 2,8%, односно, привреде која очекује да ће средњорочна инфлација износити 2%.

Очекивана даља стабилизација инфлаторних кретања на ниском нивоу и враћање инфлације у границе циља за 2016. као и процена да ће процес убрзања раста БДП-а бити настављен и у 2017. утицали су на одлуку Извршног одбора Народне банке Србије да настави са **полијшким снижавања висине референтне каматне стопе** из 2015. Референтна каматна стопа значајно је снижена у 2015. (са 8,0% на почетку године, на 4,5% у августу и тај ниво је задржала до краја године). Тренд постепеног снижавања стопе референтне камате настављен је и у 2016. до јула месеца када је ова камата износила 4% и тај ниво је задржала до краја године.

Слика 4. - Монетарна политика - Каматне стопе*

Р. бр.	Назив каматне стопе	2013.	2014.	2015.	2016.
		дец.	дец.	дец.	дец.
1.	Референтна каматна стопа	9,50%	8,00%	4,50%	4,00%
2.	BEONIA	7,04%	9,45%	2,61%	3,04%
3.	BELIBOR (у зависности од рочности)	8,01 - 9,15%	9,91 - 9,79%	3,03 - 4,03%	3,00 - 3,66%
4.	Збирна просечно пондерисана каматна стопа на ХоВ којима НБС обавља операције на отвореном тржишту	8,00%	5,98%	2,52%	2,89%

* Подаци о каматним стопама су са стањем на крају посматраног месеца

Извор података: Статистички билтен НБС, јануар 2017. године

Каматне стопе на међубанкарском тржишту новца генерално су имале стабилно кретање током године. Благо раст висине каматне стопе БЕОНИА и каматних стопа БЕЛИБОР забележен је у четвртном кварталу 2016.

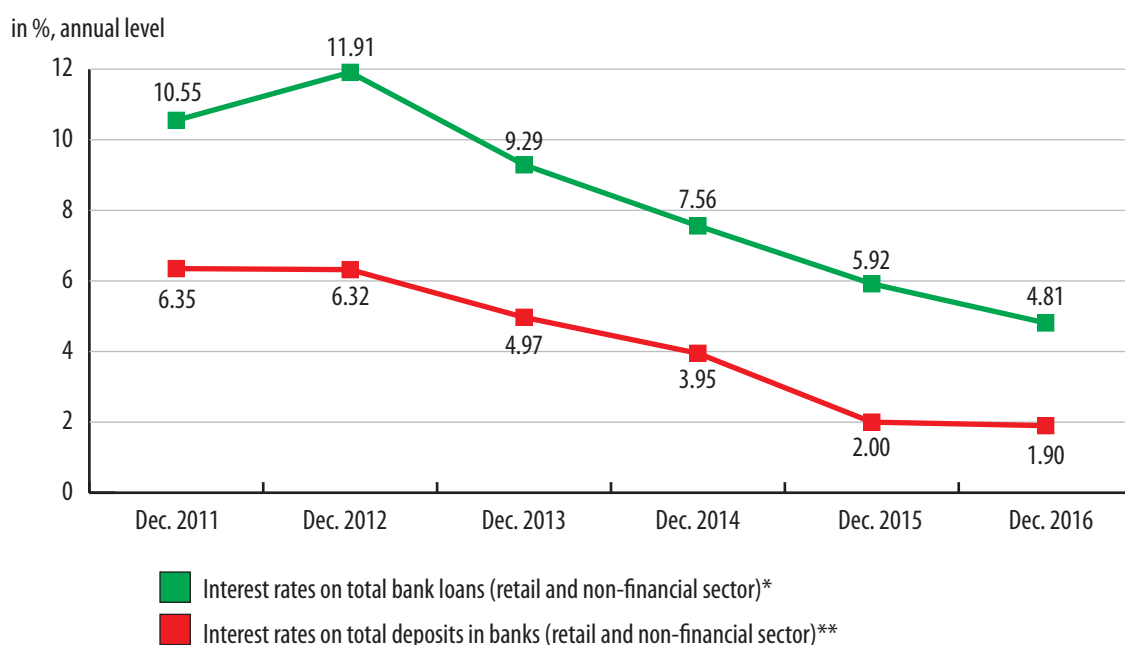
Просечно пондерисана каматна стопа на укујне кредитне йласмане банака у 2016. години забележила је пад у односу на ниво који је имала на крају претходне године и резултат

The factors which also affected such trends of interest rates included the low interest rates in the Eurozone and the stronger competition among the banks.

The average weighted interest rates on new dinar loans granted to the corporate sector in December 2016 amounted to 5.4%, and on new dinar loans granted to the retail sector 10.8%. The level of average weighted interest rates on retail loans was largely determined by the interest rates on granted cash loans.

The average weighted interest rates on new loans in EUR or indexed in foreign currencies, which the banks granted both to the corporate and retail sectors, recorded the biggest decrease. In December 2016 the average weighted interest rate on newly-granted retail loans indexed in foreign currencies, amounted to 4.35%, on loans granted to non-financial legal entities and indexed in foreign currencies to 3.15%, and on loans granted in FX to 2.44%.

Figure 5 - Banking Sector of Serbia - Average Weighted Interest Rates on Total Loans and Deposits

Source: Statistical Bulletin of the NBS, January 2017

* Including loans by type, maturity and purpose - newly granted

** Including all deposits by maturity - newly acquired

The average weighted interest rate on total bank deposits was in 2016 lower than in the previous year by 0.10 percentage points.

The FX rate of the dinar against the euro recorded the rather balanced and stable movements in the course of 2016, thus confirming the trend of a relatively stable FX rate in the past four and a half years. Such a trend of the FX dinar rate considerably contributed to the maintenance of low and stable inflation, but also of the inflationary expectations within the country's financial and corporate sector, which have been kept at the low level for quite a long time.

The nominal and real depreciation of the FX rate of the dinar against the euro in December 2016 amounted to 1.5% in relation to the same month in 2015.

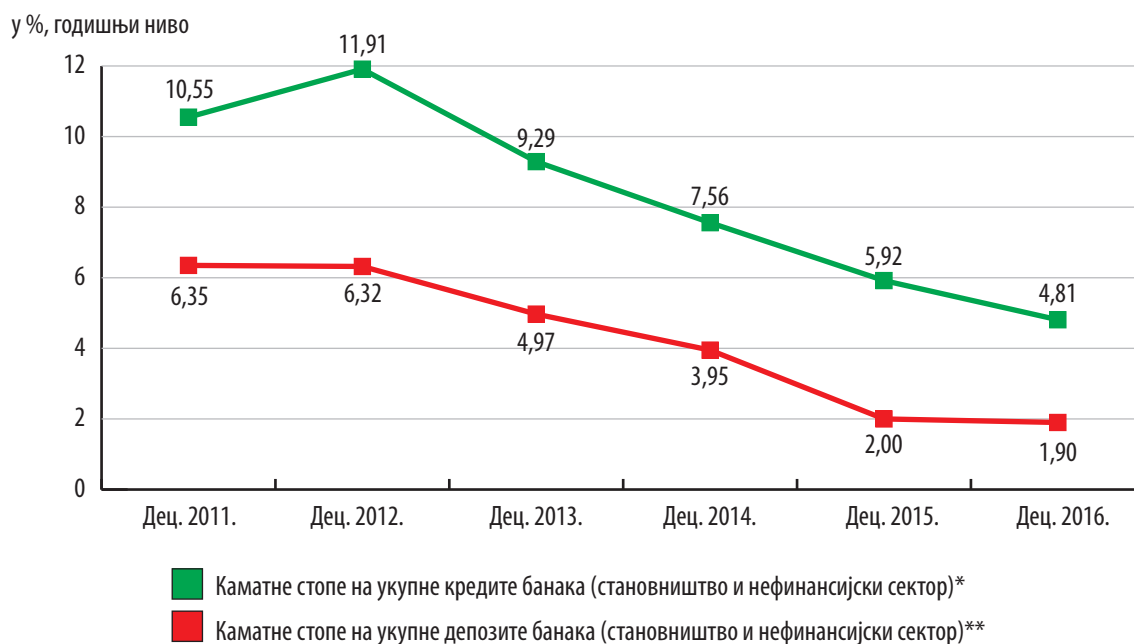
Lending activity of banks in 2016 did not continue the trend of a slight growth launched in 2015, when it seemed that the preceding three-year period of stagnation and decline of this main activity in the banking sector of Serbia was terminated. Total bank loans were at the end of the year lower by 1% in nominal terms, i.e. by 2% in real terms, compared to the same period in the previous year, thus indicating stagnation and a decline. The encouragement of the monetary policy makers directed towards the banking sector with the idea of providing it with the strong support when it comes to the policy of interest rates on loans in the form of substantial lowering of the benchmark interest rate, along with the declining interest rates, as a message conveyed to the market by the banks aimed at encouraging the demand for loans - did not suffice for the lending activity to record any better results than in the previous year.

је даљег ублажавања мера монетарне политике. Фактори који су такође утицали на оваквао кретање каматних стопа су ниске каматне стопе у зони евра и јача конкуренција између банака.

Просечно пондерисане каматне стопе на нове динарске кредите одобрене привреди у децембру 2016. износиле су 5,4%, а на нове динарске кредите одобрене становништву 10,8%. На висину просечно пондерисане каматне стопе на кредите одобрене становништву највећи утицај имале су каматне стопе на одобрене готовинске кредите.

Просечно пондерисане каматне стопе на нове кредите одобрене у еврима или индексиране у девизама, које су банке одобравале привреди и становништву забележиле су највећи пад. У децембру 2016. просечно пондерисана каматна стопа на новоодобрене кредите становништву индексиране у девизама износила је 4,35%, односно, на кредите одобрене нефинансијским правним лицима индексиране у девизама 3,15%, а на кредите одобрене у девизама 2,44%.

Слика 5. - Банкарски сектор Србије - Просечно пондерисане каматне стопе на укупне кредите и депозите

Извор података: Статистички билтен НБС, јануар 2017. године

* Обухваћени кредити по врсти, рочности и наменама - новоодобрени послови

** Обухваћени су сви депозити по критеријуму рочности - новоодобрени послови

Просечно њондерисана камајтна сјојоа на укјуне дејоозије код банака у 2016. години нижа је у односу на претходну за 0,10 п.п.

Девизни курс динара према еврѡ бележи прилично уједначено и стабилно кретање и током 2016. године и потврђује тренд релативно стабилног курса динара према еврѡ у последње четири ипо године. Овакво кретање девизног курса динара значајно је допринело одржавању ниске и стабилне инфлације, али и нивоу инфлационих очекивања у финансијском и привредном сектору земље, која су већ дужи временски период на ниском нивоу.

Номинална и реална депрецијација девизног курса динара у односу на еврѡ у децембру 2016. у односу на исти месец претходне године износила је 1,5%.

Кредитна активност банака у 2016. није забележила наставак тренда благог раста из 2015. када се чинило да је прекинут претходни трогодишњи период стагнације и пада ове основне активности у банакарском сектору Србије. Укупни кредитни пласмани банака на крају године номинално су нижи за 1%, односно, реално за 2%, у односу на исти период претходне године, што упућује на стагнацију и пад. Подстицај банакарском сектору од стране креатора монетарне политике да у домену политике каматних стопа на кредитне пласмане има снажан ослонац у значајном снижавању референтне каматне стопе, али и пад каматних стопа, као порука тржишту од стране банака у смислу подстицаја тражње за кредитима, нису били довољни да кредитна активност забележи боље резултате у претходној години.

**Figure 6 - Banking Sector of Serbia - Total Bank Loans at the End of 2016
(gross accounting value)***

position at the end of the period, in million RSD / EUR million

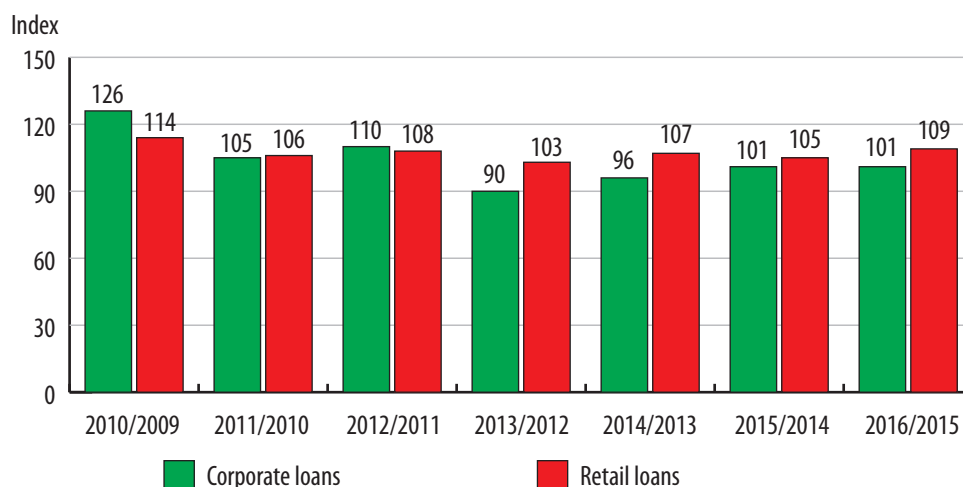
Sector	Curr.	2014	2015	Absolute growth (4-3)	Index (4/3)
1	2	3	4	5	6
Public enterprises	RSD	156,112	106,176	-	68
	EUR	1,284	860	-	67
Companies	RSD	825,427	831,787	6,514	101
	EUR	6,787	6,737	53	99
Entrepreneurs	RSD	34,586	38,708	4,122	112
	EUR	284	313	29	110
Retail	RSD	656,549	714,502	57,953	109
	EUR	5,398	5,789	391	107
Other financial organizations	RSD	15,253	20,289	5,036	133
	EUR	125	164	39	131
Other (local authorities, non corporate organisations etc.)	RSD	231,732	197,379	-	85
	EUR	1,905	1,599	-	84
Total	RSD	1,919,659	1,908,842	-	99
	EUR	15,783	15,460	-	98

The middle FX rate as of 31.12.2016. 1 EUR = 123.4723 RSD / the middle FX rate as of 31.12.2015. 1 EUR = 121.6261 RSD

Source: Association of Serbian Banks, *Bilbon* database

A detailed analytical approach, however, confirms that the two parallel processes exerted the opposing effects when it comes to the lending activity of banks. A substantial decrease of the interest rates on FX loans and loans indexed in foreign currencies, mostly due to the low interest rate at the international money market, along with the harsher competition among the banks, functioned as incentives for the growth in volume and quicker dynamics of the banks' lending activity in 2016. As opposed to that, the sale of non-performing loans, especially in the fourth quarter of 2016, accompanied with write-offs, had the contrary effect on the volume of the banks' credit portfolios, being one of the reasons for them not to record a higher increase in 2016.

Figure 7 - Corporate and Retail Loans Indices

Source: Statistical Bulletin of the NBS, January 2016

Слика 6. - Банкарски сектор Србије - Укупни кредити на крају 2016. године
(брuto књиговодствена вредност)*

стање на крају периода, у мил. дин. / мил. евра

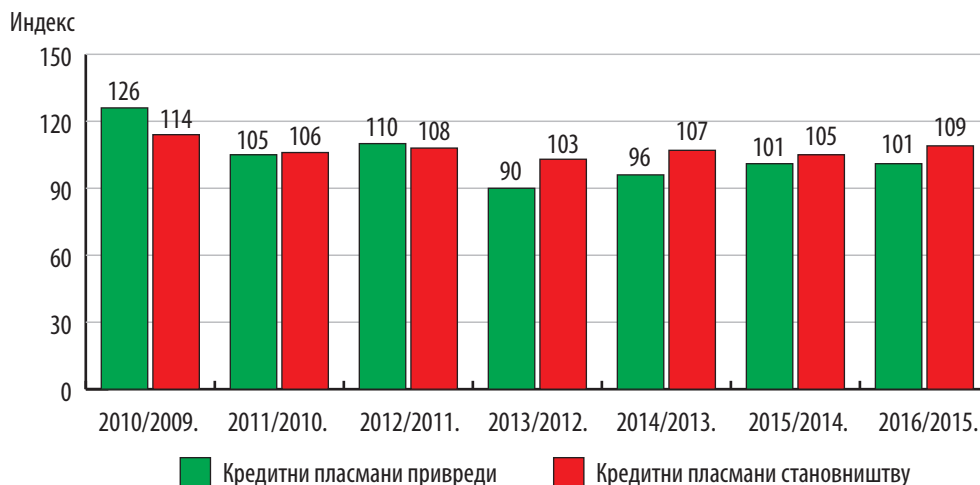
Сектор	Валута	2015.	2016.	Апсолутни раст (4-3)	Индекс (4/3)
1	2	3	4	5	6
Јавна предузећа	RSD	156.112	106.176	-	68
	EUR	1.284	860	-	67
Привредна друштва	RSD	825.427	831.787	6.514	101
	EUR	6.787	6.737	53	99
Предузетници	RSD	34.586	38.708	4.122	112
	EUR	284	313	29	110
Становништво	RSD	656.549	714.502	57.953	109
	EUR	5.398	5.789	391	107
Друге финансијске организације	RSD	15.253	20.289	5.036	133
	EUR	125	164	39	131
Остало (локални ниво власти, непривредне организације и др.)	RSD	231.732	197.379	-	85
	EUR	1.905	1.599	-	84
Укупно	RSD	1.919.659	1.908.842	-	99
	EUR	15.783	15.460	-	98

Средњи курс на дан 31.12.2016. године 1 евро = 123,4723 дин / средњи курс на дан 31.12.2015. године 1 евро = 121,6261 дин.

Извор података: Удружење банака Србије, Билбон база података

Детаљнији аналитички приступ међутим, потврђује да су два паралелна процеса деловала у супротним смеровима када је у питању кредитна активност банака. Значајан пад каматних стопа на девизне кредите и кредите индексиране у девизама, углавном као резултат утицаја ниске каматне стопе на међународном тржишту новца, као и заоштравање конкуренције између банака, били су у функцији подстицаја раста обима и брже динамике кредитне активности банака у 2016. Насупрот томе, продаја високо ризичних кредита нарочито у четвртном кварталу 2016. и отписи, имали су супротан ефекат на обиме кредитних портфолија банака, који нису, између осталог, и из овог разлога забележили виши раст у 2016.

Слика 7. - Индекси кредитних пласмана банака привреди и становништву

Извор података: Статистички билтен НБС, јануар 2017.

Structurally speaking, in December 2016 the corporate loans recorded a drop by 3.8% compared to December 2015, even though the results of the questionnaire on lending activity of banks conducted in the third quarter of 2016 suggested a growing demand for loans on the part of the corporate sector⁵. Such trends in the volume of corporate loans were mostly affected by the activities that the banks undertook in order to clear their balance sheets from non-performing loans, and by the stricter criteria for loan approval, due to the lower appetite of banks for credit risk.

In the same period the retail loans increased by 10.1%.

Financial Position

The financial position of the banking sector of Serbia in 2016, though far from satisfactory, recorded some positive trends:

- Measured by the *quantitative criterion of balance sheet size*, the financial position of the banking sector is slightly better compared with the same period in the previous year, given that this indicator recorded a somewhat higher growth in 2016 compared with 2015, although it remained far from satisfactory. *The balance sheet size* of the banking sector of Serbia at the end of 2016 was higher by 7% in nominal terms, i.e. by 5% in real terms, compared with the year before, thus amounting to RSD 3,245,982 million (EUR 26,289 million).

Figure 8 - Banking Sector of Serbia - Balance Sheet

in million RSD / EUR million

No.	Item	Curr.	31.12.2015	31.12.2016	Index
1	2	3	4	5	5/4
I	Total assets (1-3)	RSD	3,047,824	3,245,982	107
		EUR	25,059	26,289	105
1.	Operating assets	RSD	2,929,359	3,124,697	107
		EUR	24,085	25,307	105
2.	Fixed assets	RSD	86,496	85,236	99
		EUR	711	690	97
3.	Other	RSD	31,969	36,049	113
		EUR	263	292	111
II	Total liabilities and equity (1-2)	RSD	3,047,824	3,245,983	107
		EUR	25,059	26,289	105
1.	Total liabilities	RSD	2,428,741	2,611,706	108
		EUR	19,969	21,152	106
2.	Capital	RSD	619,083	634,283	102
		EUR	5,090	5,137	101

The middle FX rate as of 31.12.2016. 1 EUR = 123.4723 RSD / the middle FX rate as of 31.12.2015. 1 EUR = 121.6261 RSD

Source: Association of Serbian Banks, Bilbon database

This growth could mark the end of the medium-term period in which it was extremely low, oscillating around zero and suggesting stagnation, if the expected effects of the stimulating measures of the monetary and credit policy makers in 2015 and 2016, as well as the declining interest rates on bank loans, start to show in 2017. In addition to the expected growth of lending activity, another significant factor for the further strengthening of the banking sector's financial position through increasing profitability as the primary source of capitalization and financial strength, is a much more intense work on the restructuring of economic entities, as the leading clients of commercial banks.

⁵ National Bank of Serbia, Report on the Results of the Questionnaire on Lending Activity of Banks, Report for Q3 2016, December 2016, www.nbs.rs

Структурно посматрано, кредити привреди у децембру 2016. забележили су пад од 3,8% у односу на децембар претходне године, иако су резултати анкете о кредитној активности банака у трећем кварталу 2016. показали да расте тражња привреде за кредитима⁵. На овакво кретање обима пласмана привреди углавном су утицале активности које су банке предузимале на плану чишћења биланса од високо ризичних кредита, али и заштравање критеријума за одобравање кредита, због мање спремности банака да преузму ризик кредитирања.

Кредити становништву у истом периоду порасли су за 10,1%.

Финансијска позиција

Финансијска позиција банкарског сектора Србије у 2016, иако далеко од задовољавајуће, бележи неке позитивне трендове:

- Мерна *квантитативним критеријумом билансне величине*, финансијска позиција банкарског сектора је незнатно боља у односу на исти период претходне године, обзиром да овај индикатор бележи нешто већи раст у 2016. у односу на претходну годину, али је и даље далеко од задовољавајућег. *Билансна величина* банкарског сектора Србије на крају 2016. године номинално је већа за 7%, односно, реално за 5% у односу на претходну годину и износи 3.245.982 милиона динара (26.289 милиона евра).

Слика 8. - Банкарски сектор Србије - Биланс стања

у мил. дин. / мил. евра

Р. бр.	Елемент	Вал.	31.12.2015.	31.12.2016.	Индекс
1	2	3	4	5	5/4
I	Укупна актива (1-3)	RSD	3.047.824	3.245.982	107
		EUR	25.059	26.289	105
1.	Оперативна средства	RSD	2.929.359	3.124.697	107
		EUR	24.085	25.307	105
2.	Основна средства	RSD	86.496	85.236	99
		EUR	711	690	97
3.	Остало	RSD	31.969	36.049	113
		EUR	263	292	111
II	Укупна пасива (1-2)	RSD	3.047.824	3.245.983	107
		EUR	25.059	26.289	105
1.	Укупне обавезе	RSD	2.428.741	2.611.706	108
		EUR	19.969	21.152	106
2.	Капитал	RSD	619.083	634.283	102
		EUR	5.090	5.137	101

Средњи курс на дан 31.12.2016. године 1 евро = 123,4723 дин / средњи курс на дан 31.12.2015. године 1 евро = 121,6261 дин.

Извор података: Удружење банака Србије, Билбон база података

Овај раст могао би означити крај средњорочног периода у коме је био веома низак, осцилирао око нултог процента раста и указивао на стагнацију, уколико очекивани ефекти подстицајних мера креатора монетарно кредитне политике у 2016. и пад каматних стопа на кредите банака почну да се реализују у 2017. Осим очекиваног раста кредитне активности, за даље јачање финансијске позиције банкарског сектора кроз раст профитабилности као примарног извора капитализације и веће финансијске снаге, битан чинилац је далеко интензивнији

⁵ Народна банка Србије, Извештај о резултатима анкете о кредитној активности банака, Извештај за треће тромесечје 2016, децембар 2016, www.nbs.rs

The operation of companies in the zone of high business risk directly generates the credit risk, and unless some radical changes are undertaken in this respect, the effects of selling non-performing loans and clearing the banks' balance sheets will only be short-lived. The sale of non-performing loans by banks in the fourth quarter of 2016 is another factor which considerably affected the trends of the balance sheet size of banks and the banking sector overall. However, this measure will yield a positive effect in 2017 only if the excess liquidity generated thereof gets profitably invested into loans or high-ranked securities. The success of this business challenge depends not only on the quality of risk management in banks, but primarily on the systemic undertakings aimed at the restructuring of the economy.

Figure 9 - Banking Sector of Serbia - Indicators of Balance Sheet Assets Quality and Safety Indicators*

in %

Ratio / Year	2009	2011	2013	2014	2015	2016
Standard NPLs ratio**	15.7	19.0	22.3	21.5	21.9	17.2
NPLs coverage by provisions	142.5	121.4	116.7	113.3	114.0	131.4
Capital adequacy ratio	22.0	19.7	20.9	19.9	20.8	21.2
Structure of assets A+B+C	80.7	79.1	79.3	81.5	80.3	82.7
Liquidity - L1 (average)	2.5	2.3	2.5	2.1	2.1	2.4

* Position at the end of the year

** NPLs / Total loans

Source: Association of Serbian Banks, National Bank of Serbia

- Measured by the **quality indicators of the banking sector's balance sheet structure**, however, the financial position of the banking sector at the end of 2016 still remained satisfactory (classification of balance sheet assets and off-balance sheet items; capital adequacy ratio, liquidity). This contradiction, recorded in the balance sheets of the domestic banking industry in the latest medium-term period, may be explained only by referring to the extremely cautious risk and capital management in banks in Serbia, as well as the prudential supervision of banks' operations, conducted by the national supervisor. Nevertheless, this is a position of high business risk, warning about the fact that it is only a matter of time before banks become unable to control the pressures from the domestic and external environment, posing serious challenges to its stability.

рад на реструктурирању привредних субјеката, као водећих клијената пословних банака. Пословање предузећа у зони високог пословног ризика директно генерише кредитни ризик, па уколико се на овом плану не учине корените промене, то ће и ефекти продаје високо ризичних кредита и чишћења биланса банака бити кратког рока. Продаја високо ризичних потраживања банака у четвртном кварталу 2016. је такође критеријум који је веома утицао на кретање билансне величине банака и сектора у целини. Ова мера међутим, позитиван ефекат у 2017. даће само уколико вишкови ликвидности настали по овом основу буду профитабилно пласирани у виду кредита или хартија са високим рејтингом. Успех овог пословног изазова не зависи само од квалитета управљања ризицима у банакама, већ пре свега од системских захвата на плану реструктурирања привреде.

Слика 9. - Банкарски сектор Србије - индикатори квалитета билансне активе и сигурности*

у%

Рацио / година	2009.	2011.	2013.	2014.	2015.	2016.
Стандардни ВПК рацио**	15,7	19,0	22,3	21,5	21,9	17,2
ВПК покриће резервама	142,5	121,4	116,7	113,3	114,0	131,4
Коефицијент адекватности капитала	22,0	19,7	20,9	19,9	20,8	21,2
Структура активе А+Б+В	80,7	79,1	79,3	81,5	80,3	82,7
Ликвидност - L1 (просек)	2,5	2,3	2,5	2,1	2,1	2,4

Извор података: Удружење банака Србије, Народна банка Србије

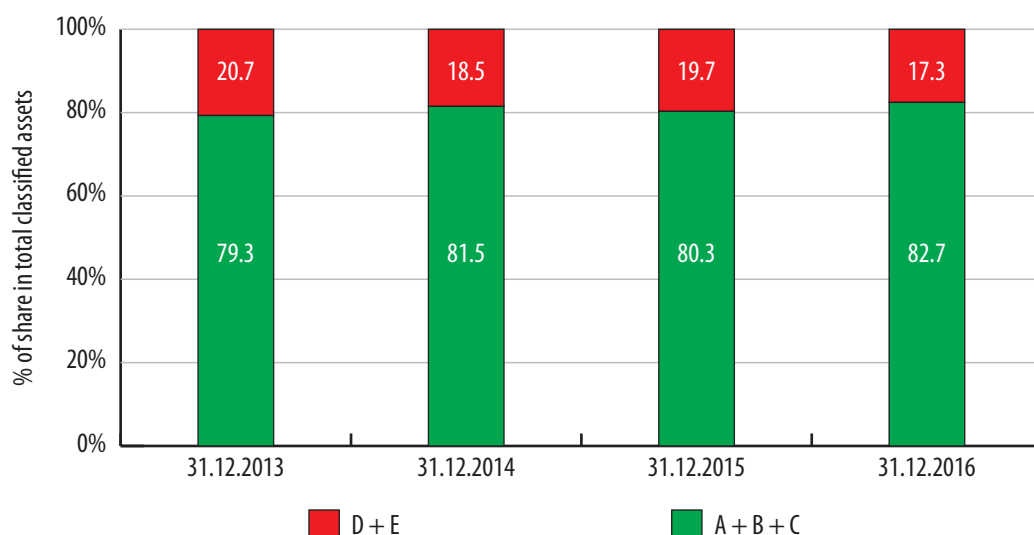
* Стање на крају године, прелиминарни подаци пре закључења књижења

** ВПК (NPL) / укупни кредити

- Мерна индикаторима *квалитета билансне структуре банкарског сектора* међутим, финансијска позиција банкарског сектора на крају 2016. и даље је задовољавајућа (класификација билансне и ванбилансне активе, коефицијент адекватности капитала, ликвидност). Ова контрадикторност, забележена у билансима домаће банкарске индустрије у последњем средњорочном периоду, може се објаснити само врло пажљивим управљањем ризицима и капиталом у банкама у Србији, али и пруденцијом супервизијом пословања банака, коју спроводи национални супервизор. И поред тога, реч је о позицији високог пословног ризика банкарског сектора, која упозорава на чињеницу да је питање времена у коме ће банке моћи да контролишу притиске из домаћег и спољног окружења, који су озбиљан изазов његовој стабилности.

The analysis of the balance sheet items quality in the banking sector of Serbia at the end of 2016 indicates the following:

Figure 10 - Banking Sector of Serbia - Structure of Total Classified Balance Sheet Assets and Off Balance Sheet Items - relative indicators*

* Position at the end of the period

Source: Association of Serbian Banks, *Billbon* database

- *The quality of balance sheet assets and off-balance sheet items structure* from the previous years was kept in 2016 as well, in terms of a high share of higher-ranked balance sheet assets and off-balance sheet items (A, B, C), amounting to 82.7%, in the total classified assets. This indicator can be considered rather satisfactory in the context of the recorded problems in the corporate sector and the increased credit risk exposure of banks. Nevertheless, it should be taken cautiously, bearing in mind the high credit risk that the banks are still exposed to due to the overall position of the corporate sector.

Figure 11 - Banking Sector of Serbia - Position of Non-Performing Loans (NPLs)* (gross accounting value)

in million RSD / EUR million

Item	Curr.	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	Index 2016/2015
Total loans extended	RSD	2,015,951	1,919,659	1,908,842	99
	EUR	16,666	15,783	15,460	98
NPLs	RSD	419,726	420,669	328,991	78
	EUR	3,470	3,459	2,664	77
% of share of NPLs in total loans	RSD	20.82%	21.91%	17.24%	-
	EUR	20.82%	21.91%	17.24%	-

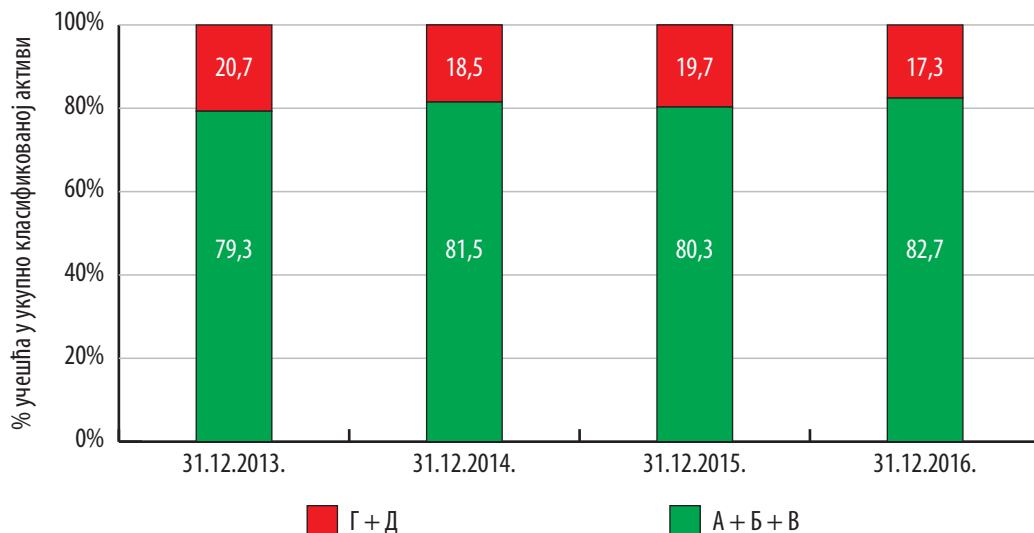
* Position at the end of the period

The middle FX rate as of 31.12.2016. 1 EUR = 123.4723 RSD / the middle FX rate as of 31.12.2015. 1 EUR = 121.6261 RSD

Source: Association of Serbian Banks, *Billbon* database

Анализа квалитетна позиција у билансу стања банкарског сектора Србије на крају 2016. показује следеће:

Слика 10. - Банкарски сектор Србије - Структура укупно класификоване билансне и ванбилансне активе - релативни показатељи*

* Стање на крају периода

Извор: Удружење банака Србије, Билбон база података

- **Квалитет структуре билансне активе и ванбилансних ставки** из претходних година, задржан је и у 2016. години, у смислу високог учешћа више рангиране активе, билансне и ванбилансне - (А, Б, В) од 82,7% у укупно класификованој активи. Овај показатељ се може сматрати врло добрим у контексту евидентираних проблема у привредном сектору земље и повећаној изложености банака кредитном ризику. Ипак, требало би га прихватити опрезно, имајући у виду висок кредитни ризик коме су банке и даље изложене због стања у привредном сектору.

Слика 11. - Банкарски сектор Србије - Стање високо ризичних кредита (NPL)* (брuto књиговодствена вредност)

у мил. дин. / мил. евра

Елемент	Вал.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	Индекс 2016/2015.
Укупно одобрени кредити	RSD	2.015.951	1.919.659	1.908.842	99
	EUR	16.666	15.783	15.460	98
Високо ризични кредити	RSD	419.726	420.669	328.991	78
	EUR	3.470	3.459	2.664	77
% учешћа високо ризичних кредита у укупним кредитима	RSD	20,82%	21,91%	17,24%	-
	EUR	20,82%	21,91%	17,24%	-

* Стање на крају периода

Средњи курс на дан 31.12.2016. године 1 евро = 123,4723 дин / средњи курс на дан 31.12.2015. године 1 евро = 121,6261 дин.

Извор: Удружење банака Србије, Билбон база података

- **The ratio of non-performing loans** (NPLs) at the banking sector level, as a percentage of NPLs in the total granted loans portfolio, at the end of 2016 amounted to 17.2%. This indicator recorded a significant decline in relation to the end of 2015 by 4.7 percentage points, mostly as a result of the sale of NPLs in the fourth quarter of 2016 when the banks noticeably cleared their portfolios from the risk-bearing assets, thus boosting their liquidity. This instrument, which yields the expected effects in the short run, still does not reduce the banks' exposure to the business and credit risk when it comes to the corporate sector, and it even frequently generates the risk of moral hazard. Therefore, it is a good measure for intervention purposes, but the restructuring of business entities must remain the priority, as the crucial precondition for generating the stable and high-quality macroeconomic context for the banks' operations. These claims, as already emphasized, are confirmed by the macroeconomic indicator of the corporate sector's contamination with NPLs, which increased in 2016 compared with 2015, as well as by the indicators of the financial sector's contamination, which suggest the opposite trends (see Figure 2).

At the end of 2016 the non-performing loans were covered by the estimated loss provisions with 131.4%.

Broken down by sectors, the largest percentage of non-performing loans has been recorded in the structure of total loans granted to entrepreneurs (24.3%) and in the structure of total loans granted to the corporate sector (17.6%). Both indicators recorded a decline compared with the end of 2015, yet these trends should be considered in the context of the sale of NPLs conducted by banks in the fourth quarter of 2016.

Figure 12 - Banking Sector of Serbia - Sectors with the highest percentage of non-performing loans (NPLs)*

in %

Gross share of NPLs in gross loans approved to:	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	Growth in percentage points	Growth in percentage points
1	2	3	4	3-2	4-3
Companies and public enterprises	29.49	21.89**	17.63	-	-
Entrepreneurs	18.34	28.74	24.37	10.40	-
Banks	5.86	5.22	3.46	-	-
Households	12.39	11.13	9.17	-	-

* Position at the end of the period

** The decreased share of NPLs in total loans granted to business and public companies at the end of 2015 compared to 2014 is relative due to the extremely small growth in the volume of these loans

Source: Association of Serbian Banks, *Bilbon* database

In the structure of total gross non-performing loans at the sector level, the highest share is recorded by:

- Non-performing loans granted to corporate clients - business companies and public enterprises (RSD 161,849 million/EUR 1,311 million) with 49.1%, followed by
- Non-performing loans granted to non-profit legal entities and legal entities performing business activities not financed from the budget (RSD 82,680 million/EUR 670 million) with 25.1% and
- Non-performing loans granted to retail clients (RSD 65,525 million/EUR 531 million) with 19.9%
- **Total liabilities** at the sector level recorded a nominal growth by 8%, i.e. a real growth by 6% at the end of 2016 compared to the end of 2015, which marks the beginning of an increasing trend in the movement of this balance sheet item of 5 percentage points in nominal and 4 percentage points in real terms.
- **The share of total liabilities** in the structure of balance sheet liabilities at the end of the year amounted to 80.4%.

Total deposits at the end of 2016 amounted to RSD 2,082,135 million (EUR 16,863 million) and, compared to the position at the end of 2015, they are nominally higher by 10%. The percentage of this growth is the same as in 2015 to 2014.

- **Коефицијент високо ризичних кредита (NPL)** на нивоу банкарског сектора, као проценат учешћа високо ризичних кредита у портфолију укупно одобрених кредита, на крају 2016. године износи 17,2%. Овај индикатор забележио је значајан пад у односу на крај претходне године од 4,7 п.п. углавном као резултат продаје високо ризичних кредита у четвртном кварталу 2016. којом су банке значајно очистиле своје портфолије од ризичне активе и побољшале ликвидност. Овај инструмент који у кратком року даје очекиване ефекте ипак не умањује изложеност пословном и кредитном ризику коме су банке изложене када је у питању привредни сектор, а често генерише и ризик моралног хазарда. У том смислу, он је добар као интервентна мера, али потреба за реструктурирањем привредних субјеката и даље мора бити приоритет, као битан предуслов квалитетнијег и стабилнијег макро економског контекста за пословање банака. Ове констатације као што је већ наглашено, потврђује и макроекономски индикатор заражености привредног сектора високо ризичним кредитима који је порасту и у 2016. у односу на претходну годину, али и индикатори заражености финансијског сектора, који показују супротно кретање (види слику 2).

Високо ризични кредити на крају 2016. године покривени су обрачунавом резервом за процењене губитке са 131,4%.

По секторској сѐруктури посматрано, највећи проценат високо ризичних кредита забележен је у структури укупних кредита одобрених предузетницима (24,3%) и у структури укупних кредита одобрених привредном сектору (17,6%). Оба индикатора бележе пад у односу на крај претходне године, али ово кретање би требало посматрати у контексту обављене продаје високо ризичних потраживања банака у четвртном кварталу 2016.

Слика 12. - Банкарски сектор Србије - Сектори са највишим процентом високо ризичних кредита (NPL)*

Учешће бруто високо ризичних кредита у бруто кредитима одобреним:	у %				
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	Раст у п.п.	Раст у п.п.
1	2	3	4	3-2	4-3
Привредним и јавним предузећима	29,49	21,89**	17,63	-	-
Предузетницима	18,34	28,74	24,37	10,40	-
Банкама	5,86	5,22	3,46	-	-
Становништву	12,39	11,13	9,17	-	-

* Стање на крају периода

** Пад учешћа високо ризичних кредита у укупно одобреним кредитима привредним и јавним предузећима на крају 2015. године у односу на претходну релативан је због веома малог раста обима ових пласмана

Извор: Удружење банака Србије, Билбон база података

У сѐруктури укупних бруто ризичних кредита на нивоу сектора највеће учешће имају:

- високо ризични кредити одобрени привреди – привредна друштва и јавна предузећа (161.849 милиона динара / 1.311 милиона евра) са 49,1%, затим
- високо ризични кредити непрофитним правним лицима и правним лицима у друштвеној делатности која се не финансирају из буџета (82.680 милиона динара / 670 милиона евра) са 25,1% и
- високо ризични кредити физичким лицима (65.525 милиона динара / 531 милиона евра) са 19,9%.
- **Укујне обавезе** на нивоу сектора забележиле су номинални раст од 8% и реални раст од 6% на крају 2016. године у односу на крај претходне, што представља почетак узлазног тренда у кретању ове билансне позиције од 5 п.п. номинално и 4 п.п. реално. Учешће укупних обавеза у структури билансне пасиве на крају године је 80,4% .
- **Укујни дейозити** на крају 2016. године износе 2.082.135 милиона динара (16.863 милиона евра) и у односу на стање на крају претходне године номинално су већи за 10%. Процентуално изражен овај раст је исти као и у 2015. у односу на претходну годину.

Figure 13 - Banking Sector of Serbia - Currency Structure of Banks' Deposit Potential*

in million RSD / EUR million

Deposit	Curr.	31.12.2015	% of share	31.12.2016	% of share	Index
1	2	3	4	5	6	5/3
In dinars (transaction and time deposits)	RSD	545,530	29.0	696,718	33.5	128
	EUR	4,485	29.0	5,643	33.5	126
In FX	RSD	1,340,461	71.0	1,385,417	66.5	103
	EUR	11,021	71.0	11,220	66.5	102
Total	RSD	1,885,991	100	2,082,135	100	110
	EUR	15,506	100	16,863	100	109

* Position at the end of the period

The middle FX rate as of 31.12.2016. 1 EUR = 123.4723 RSD / the middle FX rate as of 31.12.2015. 1 EUR = 121.6261 RSD

Including the deposits of the corporate, non-corporate and public sector, local self-government, financial sector, retail clients and the state

Not including limited deposits (deposits of bankrupt banks and companies, whose utilization is limited)

Source: Statistical Bulletin of the NBS, January 2017, www.nbs.rs

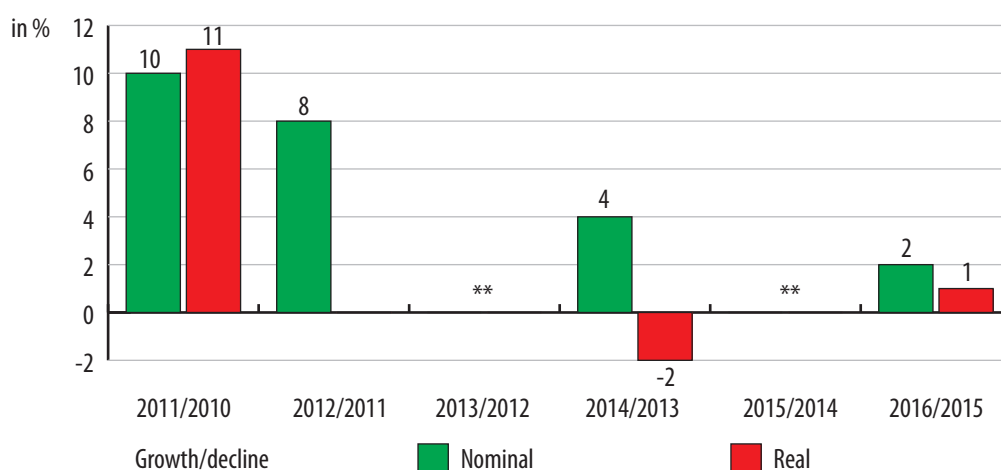
Corporate deposits at the end of 2016 amounted to RSD 523,409 million (EUR 4,239 million), having recorded the highest absolute growth in relation to the previous year (higher by RSD 86,354 million/EUR 699 million). This growth was by 100% higher than the growth in 2015 to 2014, and was recorded in all categories of corporate deposits.

Retail deposits at the end of 2016 amounted to RSD 1,250,018 million (EUR 10,189 million) and, compared to the previous year, they were higher by RSD 84,499 million/EUR 684 million). This growth is two times higher than the one in 2015 to 2014, and was also recorded in all categories of retail deposits.

The currency structure of deposits has kept the long-standing proportion - FX deposits account for 66.5%, and dinar deposits for 33.5% of total deposits.

- **Total capital** of the banking sector at the end of 2016 amounted to RSD 634,283 million (EUR 5,137 million), having recorded, both in nominal and real terms, a slight growth compared to the end of 2015. Such a position of the capital value is the consequence of low capitalization from regular banking operations, as a trend present for several years, but showing signs of deterioration since 2009. These statements are confirmed by the extremely low rate of return on equity.

Figure 14 - Banking Sector of Serbia - Growth of Total Capital in the Banking Sector of Serbia *

* Position at the end of the period

** Stagnation in the size of total capital

Source: Association of Serbian Banks, Bilbon database

Слика 13. - Банкарски сектор Србије - Валутна структура депозитног потенцијала банака*

у мил. дин. / мил. евра

Депозити	Вал.	31.12.2015.	% учешћа	31.12.2016.	% учешћа	Индекс
1	2	3	4	5	6	5/3
Динарски (транзакциони и орочени)	RSD	545.530	29,0	696.718	33,5	128
	EUR	4.485	29,0	5.643	33,5	126
Девизни	RSD	1.340.461	71,0	1.385.417	66,5	103
	EUR	11.021	71,0	11.220	66,5	102
Укупно	RSD	1.885.991	100	2.082.135	100	110
	EUR	15.506	100	16.863	100	109

*Стање на крају периода

Средњи курс на дан 31.12.2016. године 1 евро = 123,4723 дин / средњи курс на дан 31.12.2015. године 1 евро = 121,6261 дин.

Укључени су депозити привредног, непривредног, јавног сектора, локалне самоуправе, финансијског сектора, физичких лица и државе

Нису укључени ограничени депозити (депозити банака и привредних друштава у стечају, чије коришћење је ограничено)

Извор: Статистички билтен НБС, јануар 2017. године, www.nbs.rs

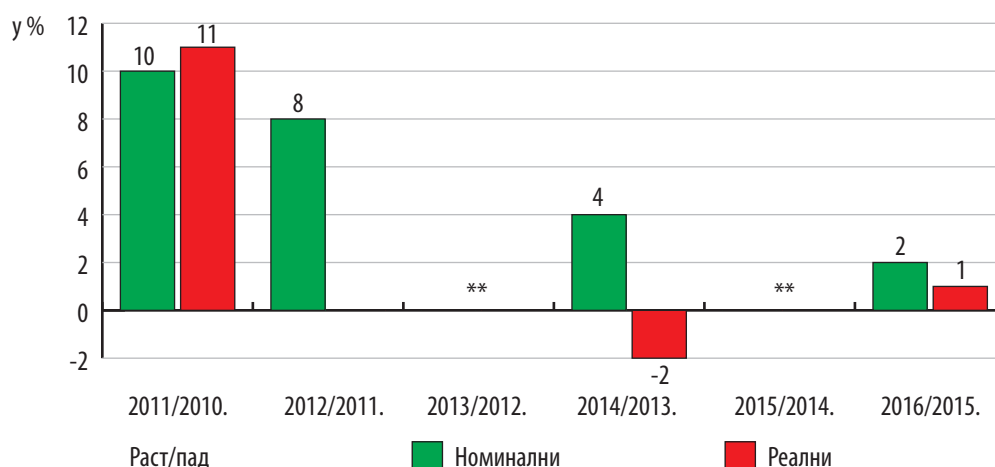
Дейоziији иривреде на крају 2016. износе 523.409 милиона динара (4.239 милиона евра) и бележе највиши апсолутни раст у односу на претходну годину (виши су за 86.354 милиона динара / 699 милиона евра). Овај раст је 100% већи од раста у 2015. у односу на претходну годину и евидентиран је код свих врста депозита привреде.

Дейоziији стiановнишiтва на крају 2016. износе 1.250.018 милиона динара (10.189 милиона евра) и у односу на претходну годину виши су за 84.499 милиона динара / 684 милиона евра). Овај раст је два пута виши од раста у 2015. у односу на претходну годину и такође је евидентиран код свих врста депозита становништва.

Валутна структура депозита је задржала већ дугогодишњу пропорцију – девизни депозити чине 66,5%, а динарски 33,5% укупних депозита.

- **Укуиан кайишiал** банкарског сектора на крају 2016. године износи 634.283 милиона динара (5.137 милиона евра) и бележи номинално и реално благи раст у односу на крај 2015. године. Оваква позиција вредности капитала последица је ниске капитализације из редовног пословања банака, као тренд присутан већ више година, али са знацима погоршања већ од 2009. Претходне констатације потврђује и веома ниска стопа приноса на ангажовани сопствени капитал.

Слика 14. - Банкарски сектор Србије - Раст укупног капитала банкарског сектора Србије*

* Стање на крају периода

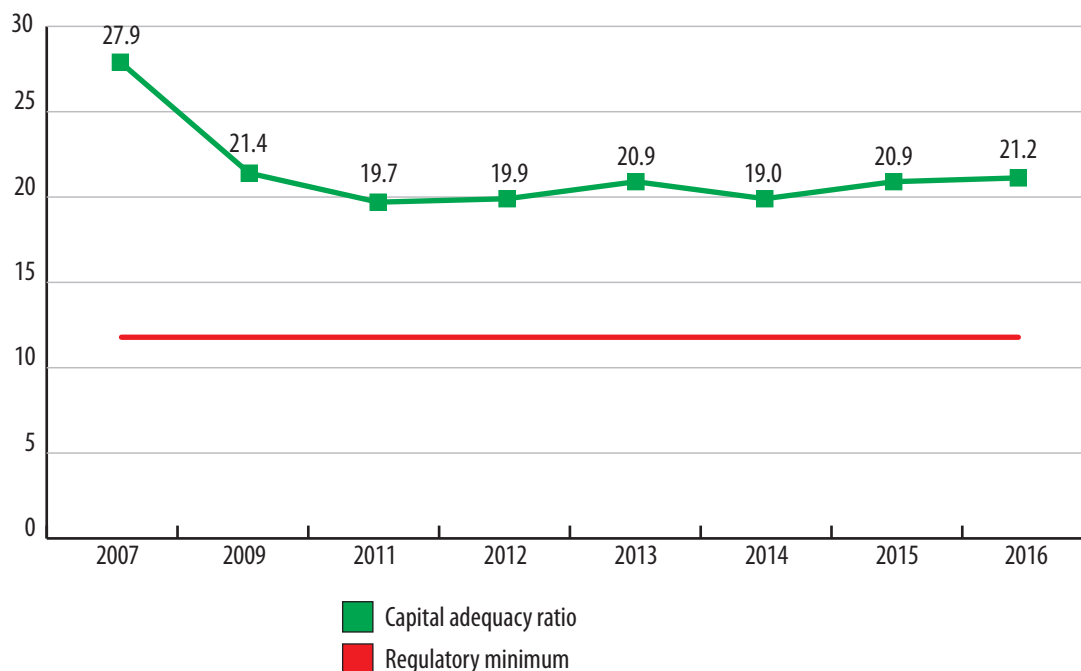
** Стагнација величине укупног капитала

Извор: Удружење банака Србије, Билбон база података

In the structure of total capital, equity as the dominant position at the end of the year amounted to RSD 401,513 million (EUR 3,252 million), having recorded a slight decline by 0.3% in nominal terms, i.e. a decline by 0.2% in real terms, compared to 2015. This decrease in the value of equity recorded in 2016 is substantially lower than in the three-year period from 2013 to 2015 when it recorded a nominal drop in each of these years by 5%, i.e. a real drop by 6%.

Provisions from profit, as the second largest item in the structure of total capital, at the end of the year amounted to RSD 195,933 million (EUR 1,587 million), which is lower by 2% than at the end of 2015.

Figure 15 - banking Sector of Serbia - Capital Adequacy Ratio*

* Position at the end of the period

Source: Association of Serbian Banks, *Bilbon* database

- **Capital adequacy ratio**, as the ratio between capital and credit risk weighted assets increased by the capital charges for market and operational risks, at the end of 2016 amounted to 21.2%, which is by 0.3 percentage points higher than in the previous year (20.9%). This important indicator is still very good, and it remains far above the prescribed minimum (12%). The reason behind it is the high share of less risky assets (A, B, C) in the structure of total classified assets at the sector level.

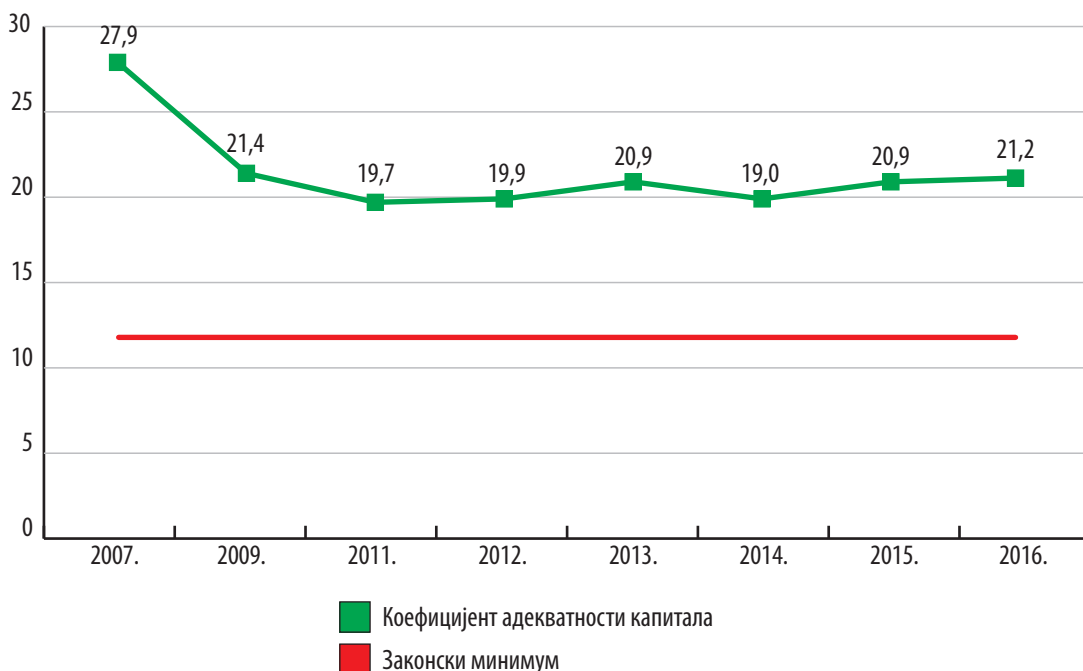
Yet, the conclusions in respect of this indicator's level should be made with caution, given the banks' exposure to extremely high credit risk in the corporate sector, in particular, the sector of public enterprises.

- **The indicators of banks' liquidity** in 2016 ranged from 1.3 to 3.3. Only in four banks this ratio was high (above 4), and in case of one bank even reached above 8, which indicated a low efficiency in the utilization of funds. The average annual liquidity ratio at the sector level was 2.4 at the end of 2016, which is slightly higher than in 2015 (by 0.3 percentage points), which leads to the conclusion that the banking sector's liquidity is at the satisfactory level.
- **The FX risk coefficient** (average value at the sector level) at the end of 2016 amounted to 4.1.

У структури укупног капитала акцијски капитал као доминантна позиција на крају године износи 401.513 милиона динара (3.252 милиона евра) и бележи благи номинални пад од 0,3%, односно, реални пад од 0,2% у односу на претходну годину. Овај пад вредности акцијског капитала у 2016. значајно је нижи у односу на трогодишњи период од 2013. до 2015, када је акцијски капитал забележио пад вредности у свакој од три посматране године од 5% номинално и 6% реално.

Резерве из добити, као друга по величини позиција у структури укупног капитала, на крају године износе 195.933 милиона динара (1.587 милиона евра) и мање су у односу на стање на крају претходне године за 2%.

Слика 15. - Банкарски сектор Србије - Коефицијент адекватности капитала*

* Стање на крају периода

Извор: Удружење банака Србије, Билбон база података

- **Коефицијент адекватности капитала**, као однос капитала и кредитним ризиком пондерисане активе увећане капиталним захтевима за тржишне и оперативне ризике, на крају 2016. је 21,2% и за 0,3 процентна поена је виши у односу на претходну годину (20,9%). Овај важан показатељ је и даље врло добар и још увек је далеко изнад прописаног минимума (12%). Разлог томе је високо учешће мање ризичне активе (А, Б, В) у структури укупно класификоване активе на нивоу сектора.

Закључке у погледу висине овог показатеља требало би ипак доносити опрезно, обзиром на изложеност банака врло високом кредитном ризику у пословима са привредним и, посебно, у пословима са сектором јавних предузећа.

- **Показатељи ликвидности банака** у 2016. години крећу се у распону од 1,3 - 3,3. Само у случају четири банке овај коефицијент је повишен (изнад 4), односно, код једне банке изнад 8, што упућује на ниску ефикасност употребе средстава. Просечан годишњи коефицијент ликвидности на нивоу сектора на крају 2016. је 2,4 и незнатно је виши него у претходној години (0,3 п.п.), што упућује на закључак да је ликвидност банкарског сектора на задовољавајућем нивоу.

Коефицијент девизног ризика (просечна вредност на нивоу сектора), на крају 2016. године је 4,1.

Financial Result

The banking sector of Serbia ended the business year of 2016 with the positive financial result. **The recorded net profit before taxes amounted to RSD 21,302 million/EUR 172 million.**

Although, measured by the index numbers, the positive financial result in 2016, just like in the past two years, recorded a high upward trend in relation to the base periods (growth by 63% in 2015 to 2014, and two times higher amount in 2016 to 2015), it remains far from satisfactory in the absolute amount at the sector level and structurally per individual banks.

In general, the banks are still operating in the zone of high business risk due to the problems in the corporate sector and the sector of public enterprises, which require the systemic solutions in terms of restructuring and raising the quality of the business environment, as one of the significant preconditions for improved business results in banks. The achieved financial result, regardless of the relatively high growth measured by the index numbers in relation to the base periods, and the business environment in which the leading bank clients are still facing the numerous unsolved structural problems, do not leave any room for boosting the efficiency and cost-effectiveness of the banks' operations, as preconditions for the desired growth of the rates of return on assets and equity.

Figure 16 - Banking Sector of Serbia - Financial Result

in million RSD / EUR million

No.	Position	Curr.	2015	2016	Index
1	2	3	4	5	5/4
1.	Net profit/loss from:				
	- interest rates	RSD	129,785	123,847	95
		EUR	1,067	1,003	94
	- fees and commissions	RSD	34,924	35,272	101
		EUR	287	285	99
	- rate of exchange	RSD	10,002	8,320	83
		EUR	82	67	82
	- impairments of fin. assets and off-balance sheet items entailing credit risk	RSD	-59,608	-40,598	68
		EUR	-490	-329	67
	- other	RSD	8,785	8,427	96
EUR		72	68	94	
2.	Costs:				
	- earnings	RSD	41,870	43,005	103
		EUR	344	348	101
	- amortization	RSD	7,546	7,289	97
		EUR	62	59	95
	- other	RSD	64,750	63,672	98
EUR		532	515	97	
3.	Profit/loss before taxes	RSD	9,722	21,302	219
		EUR	80	172	215

The middle FX rate as of 31.12.2016. 1 EUR = 123.4723 RSD / the middle FX rate as of 31.12.2015. 1 EUR = 121.6261 RSD

Source: Association of Serbian Banks, Bilbon database

Финансијски резултат

Банкарски сектор Србије пословну 2016. годину завршио је са позитивним финансијским резултатом. *Исказана нето добит пре опорезивања износи 21.302 милиона динара, односно, 172 милиона евра.*

Иако мерено индексним бројевима позитиван финансијски резултат у 2016, као и у претходне две године, бележи висок узлазни тренд у односу на базне периоде (63% у 2015. у односу на претходну годину, односно, два пута је већи у 2016. у односу на 2015.), он је далеко од задовољавајућег у апсолутном износу на нивоу сектора и структурно посматрано по банкама.

Генерално, банке и даље послују у зони високог пословног ризика због проблема у привредном и сектору јавних предузећа, што захтева системска решења на плану реструктурирања и подизања нивоа квалитета пословног окружења, као једног од битних предуслова бољег резултата пословања у банкама. Исказан финансијски резултат, без обзира на релативно висок раст мерено индексним бројем у односу на базну годину, као и пословно окружење у коме водећи клијенти банака и даље имају бројне нерешене структурне проблеме, не остављају простор за подизање ефикасности и економичности пословања банака, као предуслова за жељени раст стопе приноса на ангажована средства и капитал.

Слика 16. - Банкарски сектор Србије - финансијски резултат

у мил. дин. / мил. евра

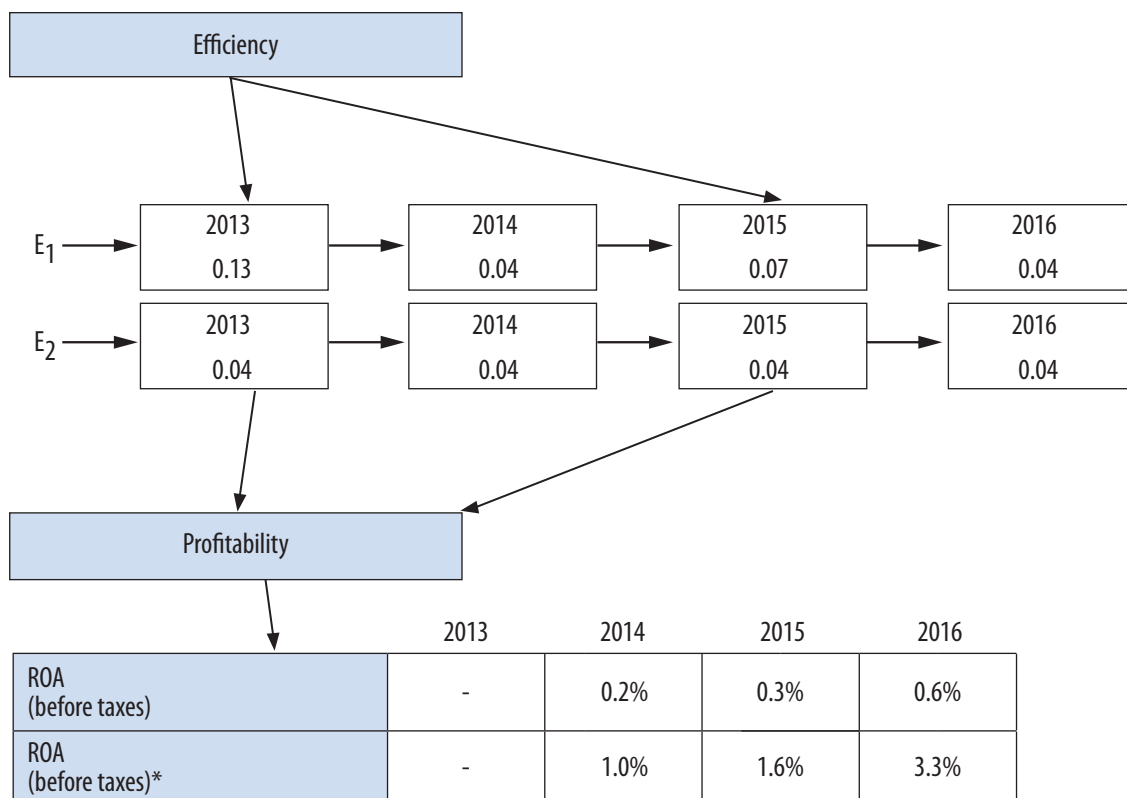
Р. бр.	Позиција	Вал.	2015.	2016.	Индекс
1	2	3	4	5	5/4
1.	Нето пословни приходи/расходи по основу:				
	- камата	RSD	129.785	123.847	95
		EUR	1.067	1.003	94
	- провизија и накнада	RSD	34.924	35.272	101
		EUR	287	285	99
	- курсних разлика	RSD	10.002	8.320	83
		EUR	82	67	82
	- обезвређивања фин. средстава и кред. риз. ванбилансних позиција	RSD	-59.608	-40.598	68
		EUR	-490	-329	67
	- остали	RSD	8.785	8.427	96
EUR		72	68	94	
2.	Трошкови:				
	- зарада	RSD	41.870	43.005	103
		EUR	344	348	101
	- амортизације	RSD	7.546	7.289	97
		EUR	62	59	95
	- остали	RSD	64.750	63.672	98
EUR		532	515	97	
3.	Нето добит/губитак пре опорезивања	RSD	9.722	21.302	219
		EUR	80	172	215

Средњи курс на дан 31.12.2016. године 1 евро = 123,4723 дин / средњи курс на дан 31.12.2015. године 1 евро = 121,6261 дин.

Извор података: Удружење банака Србије, Билбон база података

The structural imbalances at the banking sector level, along with the huge differences among banks in terms of their financial position and business results, also suggest the necessity of further reforms in the banking sector, as well as the necessity of introducing changes into the operations of a number of banks.

Figure 17 - Efficiency and Profitability of the Banking Sector of Serbia

E₁ - total operating revenues/total employed assets

E₂ - net interest revenue/total assets employed

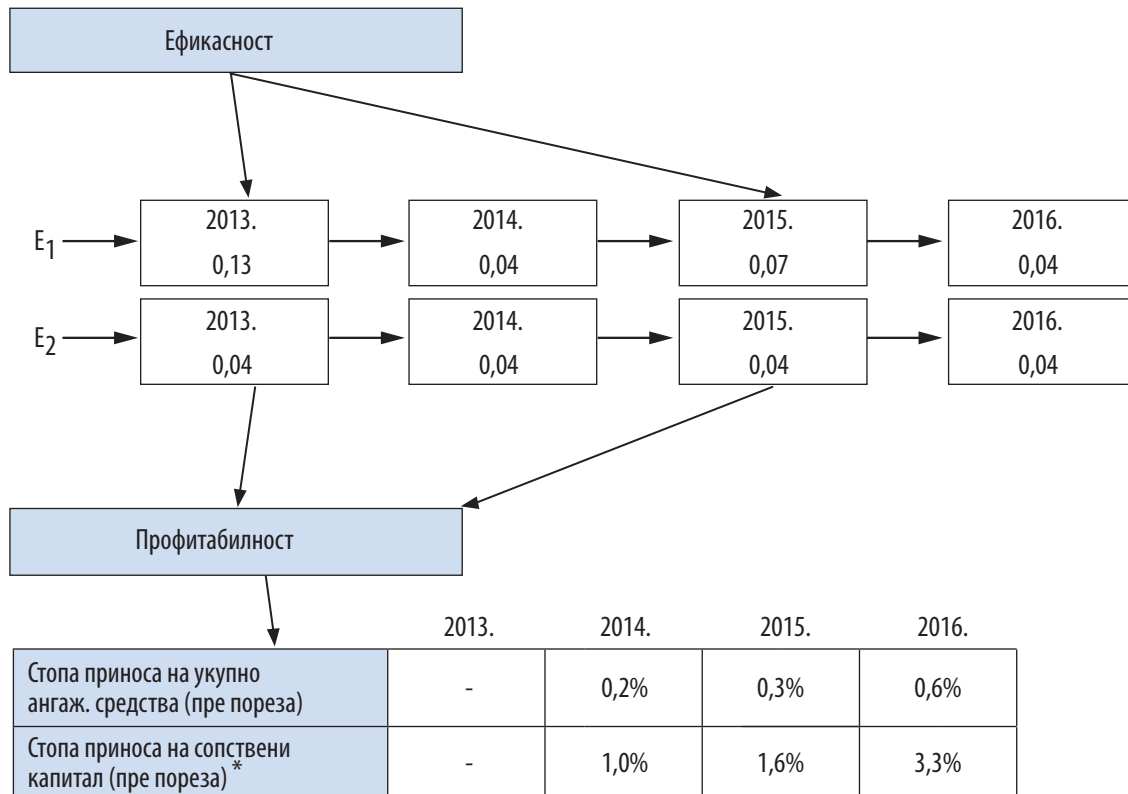
* Not all the banks had submitted the data on paid profit tax, hence the rate of return on equity was calculated on the basis of profit yielded before tax. Had it been calculated on the basis of profit yielded after tax, this rate would have been even lower.

The analytical approach to the recorded financial result at the end of 2016 indicates that the following balance sheet items exerted the major impact on the ultimate business result:

- **Net interest income** (RSD 123,847 million/EUR 1,003 million) is the most important item in the income statement sub-balance. Although this income is lower than at the end of 2015 (in nominal terms by 5% and in real terms by 6%), it was sufficiently high to cover all business expenditures and the majority of operating costs, thus getting the total result closer to the positive zone. The lower growth of the interest income is a result of the low increase in the volume of lending, and the considerable drop in interest rates on specific types of loans.
- **Impairment of financial assets and off-balance sheet items incurring credit risk** is the most important item of net expenditures in the income statement sub-balance (RSD -40,598 million/EUR -329 million). Compared to the position at the end of 2015, this item recorded a decline (by 32% in nominal and by 33% in real terms), but despite the downward trend significantly affected the result of the business sub-balance and the total financial result.
- **Operating costs (earnings, amortization) and other expenses** (RSD 113,966 million/EUR 923 million) are somewhat lower at the end of 2016 than at the end of 2015, suggesting a considerable improvement in the efficiency of the banking sector's operations, which had a direct positive effect on the ultimate business result.

Структурне неравнотеже на нивоу самог банкарског сектора, велике разлике између банака у финансијској позицији и резултатима пословања, такође указују на неопходност даљих реформи у банкарском сектору, али и неопходност промена у оперативном пословању једног броја банака.

Слика 17. - Ефикасност и рентабилитет банкарског сектора Србије

E_1 - укупни пословни приходи/укупно ангажована средства

E_2 - нето приходи од камата/укупно ангажована средства

* све банке нису доставиле податке о плаћеном порезу на добит, па је стопа приноса на сопствени капитал израчуната на основу остварене добити пре пореза. Ова стопа би била још нижа да је израчуната на основу остварене добити после пореза

Аналитички приступ исказаном финансијском резултату на крају 2016. године, показује да су следеће позиције у билансу успеха имале највећи утицај на крајњи резултат пословања:

- **Нејто приходи од камата** (123.847 мил. динара / 1.003 мил. евра) представљају најзначајнију позицију у пословном подбилансу. Иако су ови приходи нижи у односу на крај претходне године (номинално за 5% и реално за 6%), довољно су високи да покрију све пословне расходе, највећи део трошкова пословања и укупан резултат приближе зони позитивног. На нижи раст прихода од камата утицали су мали раст обима пласмана и значајнији пад каматних стопа на одређене врсте пласмана.
- **Обезвређивање финансијских средстава и кредитног ризика ванбилансних позиција** је најзначајнија позиција нето расхода у пословном подбилансу (-40.598 мил. динара / -329 мил. евра). Ова позиција у односу на стање на крају претходне године бележи пад (номинално за 32% и реално за 33%), али и поред оваквог кретања битно утиче на резултат пословног подбиланса и укупан финансијски резултат.
- **Трошкови пословања (зараве, амортизација) и остали трошкови** (113.966 милиона динара / 923 милиона евра) на крају 2016. незнатно су нижи у односу на крај претходне године, што указује на значајно повећање економичности пословања банкарског сектора, које је директно позитивно утицало на крајњи резултат пословања.

Concluding Remarks

- **The efforts invested by the monetary and credit policy makers** in the past two years to improve the business environment and investment climate, along with the preserved financial stability in the country and a successfully implemented financial consolidation, resulted in the:
 - Growth trends in 2016 - in terms of economic activity (growing volume of industrial production, growing exports), and in the field of aggregate demand; but also in the
 - Third revision of the estimated GDP growth rate for 2016 to 2.7% in relation to the year before, which is the highest GDP growth rate in the past eight years.
- **The stable and long-term growth of economic activities** in Serbia, however, in addition to the favorable macroeconomic environment, also requires the intensified restructuring of the corporate sector which has been carrying the burden of the unsolved, long-term structural problems in a still significant number of the Serbian companies with increasing difficulty in recent years. The systemic approach to solving this problem has yielded the first results, but the situation is still very far from satisfactory, not only in terms of the NPLs level, but also in terms of the implemented measures, given that they are primarily focused on the revitalization of banks' portfolios (sale of receivables, write-offs and, in part, collection), and not on the restructuring of the concerned economic entities.
- The financial position of the banking sector of Serbia in the course of 2016 did not substantially change compared to 2015. The balance sheet size of the banking sector of Serbia at the end of 2016 recorded a somewhat higher nominal (7%) and real (5%) growth compared to the previous year, amounting to RSD 3,245,982 million (EUR 26,289 million) at the end of the year.

This growth could mark the end of the medium-term period in which it was extremely low, oscillating around zero and suggesting stagnation, if the expected effects of the stimulating measures of the monetary and credit policy makers in 2015 and 2016, as well as the declining interest rates on bank loans, start to show in 2017. In addition to the expected growth of lending activity, another significant factor for the further strengthening of the banking sector's financial position through increasing profitability as the primary source of capitalization and financial strength, is a much more intense work on the restructuring of economic entities, as the leading clients of commercial banks. The operation of companies in the zone of high business risk directly generates the credit risk, and unless some radical changes are undertaken in this respect, the effects of selling non-performing loans and clearing the banks' balance sheets will only be short-lived.

- **Lending activity of banks**, after a medium-term period of stagnation and decline, recorded a slight growth in 2015 (by 3% in nominal terms, i.e. by 2% in real terms), only to record another decline in 2016. Total loans at the end of 2016 are lower by 1% in nominal terms and by 2% in real terms, compared with the end of the previous year.

The encouragement of the monetary policy makers directed towards the banking sector with the idea of providing it with the strong support when it comes to the policy of interest rates on loans in the form of substantial lowering of the benchmark interest rate, along with the declining interest rates, as a message conveyed to the market by the banks aimed at encouraging the demand for loans - did not suffice for the lending activity to record any better results than in the previous year.

Broken down by the sector structure, corporate loans still record a minimal growth (by 1% in nominal terms), i.e. a decline (by 1% in real terms). The downward trend of the corporate loans in 2016 resulted from the sale of banks' receivables in the fourth quarter, but also from the lower readiness of banks to accept the credit risk they are exposed to when it comes to the corporate sector. This also confirms the conclusions about the necessity of restructuring the economic and public sector at the systemic level as soon as possible. Otherwise, bank loans will not be the drivers of economic recovery, just like the stimulation measures of monetary policy by themselves are not enough to launch the economic recovery processes.

Retail loans at the end of 2016 recorded a growth by 9% in nominal terms (by 7% in real terms) compared with the end of 2015, which was the result of the considerable drop in the interest rates on FX-indexed loans.

- Despite the unfavorable trends in the banking sector's financial position in the past years, the banking sector of Serbia ended the business year of 2016 with a positive financial result. The

Закључна разматрања

- **Најори креатора економске полијике земље** у последње две године на плану унапређења пословног амбијента и инвестиционе климе, очувана финансијска стабилност земље и успешно спроведена финансијска консолидација, резултирали су:
 - трендовима раста у 2016. - у домену привредне активности (раст обима индустријске производње, раст извоза) и у области агрегатне тражње, али и
 - трећим ревидирањем процењене стопе раста друштвеног бруто производа (БДП) за 2016. на 2,7% у односу на претходну годину, што је највећа стопа раста БДП-а у последњих осам година.
- **Стабилан и дујорочни раст љивредних акљивносљи** у Србији међутим, осим повољног макроекономског амбијента претпоставља и интензивирање процеса реструктурирања привредног сектора, који последњих година све теже носи терет дугорочних, нерешених структурних проблема још увек значајног броја српских предузећа. Системски приступ решавању овог проблема дао је прве резултате, али је и даље далеко од задовољавајућег, не само када је у питању висина индикатора високо ризичних кредита, већ и мере које се спроводе, обзиром да се углавном примењују на плану ревитализације портфолија банака (продаја потраживања, отписи и делимично наплата), али не и када је у питању реструктурирање привредних субјеката.
- Финансијска позиција банкарског сектора Србије током 2016. године није се битније променила у односу на 2015. **Билансна величина** банкарског сектора Србије на крају 2016. године бележи нешто виши номинални (7%) и реални раст (5%) у односу на претходну годину и на крају године износи 3.245.982 милиона динара (26.289 милиона евра).

Овај раст могао би означити крај средњорочног периода у коме је био веома низак, осцилирао око нултог процента раста и указивао на стагнацију, уколико очекивани ефекти подстицајних мера креатора монетарно кредитне политике у 2015. и 2016, као и пад каматних стопа на кредите банака, почну да се реализују у 2017. Осим очекиваног раста кредитне активности, за даље јачање финансијске позиције банкарског сектора кроз раст профитабилности као примарног извора капитализације и веће финансијске снаге, битан чинилац је далеко интензивнији рад на реструктурирању привредних субјеката, као водећих клијената пословних банака. Пословање предузећа у зони високог пословног ризика директно генерише кредитни ризик, па уколико се на овом плану не учине корените промене, то ће и ефекти продаје високо ризичних кредита и чишћења биланса банака бити кратког рока.
- **Кредитна активност банака** након средњорочног периода стагнације и пада, током 2015. забележила је врло благи раст (3% номинално, 2% реално у односу на базни период), да би у 2016. поново забележила пад. Укупни кредитни пласмани на крају 2016. године номинално су нижи за 1%, а реално за 2% у односу на исти период претходне године.

Подстицај банкарском сектору од стране креатора монетарне политике да у домену политике каматних стопа на кредитне пласмане има снажан ослонац у значајном снижавању референтне каматне стопе, али и пад каматних стопа, као порука тржишту од стране банака у смислу подстицаја тражње за кредитима, нису били довољни да кредитна активност забележи боље резултате у претходној години.

Посматрано по секторској структури, кредити привреди и даље бележе минимални раст (1% номинално), односно пад (1% реално). Тренд пада обима кредита привреди у 2016. је резултат продаје потраживања банака у четвртном кварталу, али и мање спремности банака да прихвате висок кредитни ризик коме су изложене када је у питању привредни сектор. То такође потврђује закључке о неопходности да се реструктурирање привредног и јавног сектора спроведе на системском нивоу и у најкраћем могућем року. У супротном, банкарски кредити неће бити покретачи привредног опоравка, као што ни стимулативне мере само монетарне политике нису довољне да се покрену процеси привредног опоравка.

Кредити становништву на крају 2016. забележили су раст од 9% номинално (7% реално) у односу на крај претходне године, чему је допринео значајан пад каматних стопа на кредите индексираних у девизама.

recorded net profit before taxes amounted to RSD 21,302 million/EUR 172 million) which is two times higher than in the previous year.

The growth of the net positive business result in 2016 compared to 2015 is certainly encouraging, yet far from satisfactory, given that the current financial result and the business environment, posing a high business risk zone due to the problems in the corporate sector, leave no room for profitable business, as a precondition for the desired growth of rates of return on assets and capital.

Moreover, the structural imbalances at the banking sector level, along with the huge differences among banks in terms of their financial position and business results, also suggest the necessity of further reforms in the banking sector, as well as the necessity of introducing changes into the operations of a number of banks.

- Despite such trends recorded by indicators of financial position and financial result of the banking sector of Serbia, *the quality indicators of the banking sector's balance sheet structure* at the end of 2016 still remain satisfactory:
 - **Capital adequacy ratio** → 21.2%,
 - **Safety indicator** (coverage of non-performing loans by loss provisions) → 131.4%; and
 - **Liquidity ratio** → 2.4.

This economic contradiction, marked by a decelerated growth of the banking sector's financial strength indicators and the simultaneous maintenance of its financial stability and liquidity at the satisfactory level, has been present for several years now, and may be explained only by referring to the extremely cautious risk and capital management in banks in Serbia, as well as the prudential supervision of banks' operations, conducted by the national supervisor. Nevertheless, this is a position of high business risk, warning about the banking sector's resilience and indicating that it is only a matter of time before banks become unable to control the pressures from the domestic and external environment, posing serious challenges to its stability.

- The solutions aimed at the recovery of banks and the economy, as well as the sustainable economic growth, in the long run, require the implementation of systemic measures, including:
 - The intensified process of the overall corporate sector restructuring;
 - Continuity in terms of maintaining a favorable business environment, through the legal system reform aimed at higher legal safety, protection of assets, and obligations, along with the improved financial discipline; and
 - At the banking sector level, in terms of seeking the solutions for reducing the imbalances within the sector, through new additional capitalizations and the continued process of bank mergers and acquisitions, given that the primary sources of strengthening the banks' capital position from regular operations, quite certainly, will not suffice for any significant changes in the forthcoming medium-term period.

- И поред неповољних трендова у финансијској позицији банакарског сектора последњих година, банкарски сектор Србије је пословну 2016. годину завршио је са позитивним финансијским резултатом. *Исказана нето добит пре пореза* износи 21.302 милиона динара (172 милиона евра) и већа је у односу на нето добит пре пореза у претходној години два пута.

Раст нето позитивног резултата пословања у 2016. у односу на претходну годину, свакако је охрабрујући, али далеко од задовољавајућег, обзиром да овакав финансијски резултат и пословно окружење које представља зону високог пословног ризика због проблема у привредном сектору, не остављају простор за профитабилно пословање, као предуслов за жељени раст стопе приноса на ангажована средства и капитал.

Осим тога, структурне неравнотеже на нивоу самог банакарског сектора, велике разлике између банака у финансијској позицији и резултатима пословања, такође указују на неопходност даљих реформи у банакарском сектору, али и неопходност промена у оперативном пословању једног броја банака.

- Упркос оваквом кретању индикатора финансијске позиције и финансијског резултата банакарског сектора Србије, *индикатори квалитетна билансна структуре банакарског сектора* на крају 2016. још увек су задовољавајући:

- *стопа адекватности капитала* → 21,2%,
- *индикатор сигурности* (покривеност високо ризичних кредита резервацијама за губитке) → 131,4%, односно,
- *показатељ ликвидности* → 2,4.

Ова економска нелогичност, у којој долази до успоравања раста индикатора финансијске снаге банакарског сектора уз истовремено одржавање његове финансијске стабилности и ликвидности на задовољавајућем нивоу, присутна је већ више година и може се објаснити само врло пажљивим управљањем ризицима и капиталом у банкама у Србији, али и пруденцијом супервизијом пословања банака, коју спроводи национални супервизор. И поред тога, реч је о позицији високог пословног ризика, која упозорава на издржљивост банакарског сектора и указује да је питање времена, у коме ће банке моћи да управљају и контролишу притиске из домаћег и спољног окружења, који су озбиљан изазов његовој стабилности.

- Решења за опоравак банака и привреде, као и одржив привредни раст, дугорочно посматрано, претпостављају примену системских мера и то:
 - интензивирање процеса реструктурирања привредног сектора у целини,
 - континуитет на плану очувања повољног пословног амбијента, кроз реформу правног система у правцу веће правне сигурности, заштите имовине и облигационих односа, већу финансијску дисциплину и
 - на нивоу банакарског сектора, у смислу тражења решења која воде у правцу смањења структурних неравнотежа унутар сектора, кроз нове докапитализације и наставак процеса спајања и припајања банака, обзиром да примарни извори јачања капиталне позиције банака из редовног пословања, сасвим сигурно, неће бити довољни да се нешто битније промени у наредном средњорочном периоду.

Balance sheet as of 31.12.2016

ITEM		In RSD thousand	In EUR thousand*
A	ASSETS		
A.I	Cash and funds at the central bank	483,559,335	3,916,339
A.II	Pledged financial assets	4,396,247	35,605
A.III	Tradable financial assets at fair value through the income statement	21,286,370	172,398
A.IV	Financial assets initially recognized at fair value through the income statement	6,431,204	52,086
A.V	Tradable financial assets	554,915,600	4,494,252
A.VI	Financial assets held to maturity	91,496,954	741,032
A.VII	Loans and receivables from banks and other financial organizations	209,878,701	1,699,804
A.VIII	Loans and receivables from the clients	1,752,403,949	14,192,689
A.IX	Changes in fair value of items subject to risk protection	222,845	1,805
A.X	Receivables in respect of financial derivatives aimed at risk protection	113,404	918
A.XI	Investments in affiliated companies and joint ventures	475,950	3,855
A.XII	Investments in dependent companies	4,988,600	40,403
A.XIII	Intangible investments	9,944,857	80,543
A.XIV	Property, premises and equipment	52,544,991	425,561
A.XV	Investment property	17,281,436	139,962
A.XVI	Current tax assets	534,088	4,326
A.XVII	Deferred tax assets	2,458,620	19,912
A.XVIII	Fixed assets for sale and assets from discontinued operations	3,919,574	31,745
A.XIX	Other assets	29,136,951	235,980
A.XX	TOTAL ASSETS (items from 0001 to 0019 in the balance sheet)	3,245,989,676	26,289,214
P	LIABILITIES AND EQUITY		
PO	LIABILITIES		
PO.I	Tradable financial liabilities at fair value through the income statement	426,349	3,453
PO.II	Financial liabilities initially recognized at fair value through the income statement	0	0
PO.III	Liabilities in respect of financial derivatives aimed at risk protection	663,810	5,376
PO.IV	Deposits and other liabilities towards banks, other financial organizations and the central bank	311,122,006	2,519,772
PO.V	Deposits and other liabilities towards other clients	2,196,331,501	17,788,050
PO.VI	Changes in fair value of items subject to risk protection	8,420,652	68,199
PO.VII	Issued own securities and other borrowed funds	123,053	997
PO.VIII	Subordinated liabilities	45,554,634	368,946
PO.IX	Provisions	11,741,995	95,098

Биланс стања са стањем на дан 31.12.2016.

ПОЗИЦИЈА		У хиљадама динара	У хиљадама евра*
A	АКТИВА		
A.I	Готовина и средства код централне банке	483.559.335	3.916.339
A.II	Заложена финансијска средства	4.396.247	35.605
A.III	Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	21.286.370	172.398
A.IV	Финансијска средства која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	6.431.204	52.086
A.V	Финансијска средства расположива за продају	554.915.600	4.494.252
A.VI	Финансијска средства која се држе до доспећа	91.496.954	741.032
A.VII	Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	209.878.701	1.699.804
A.VIII	Кредити и потраживања од комитената	1.752.403.949	14.192.689
A.IX	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	222.845	1.805
A.X	Потраживања по основу финансијских деривата намењених заштити од ризика	113.404	918
A.XI	Инвестиције у придружена друштва и заједничке подухвате	475.950	3.855
A.XII	Инвестиције у зависна друштва	4.988.600	40.403
A.XIII	Нематеријална улагања	9.944.857	80.543
A.XIV	Некретнине, постројења и опрема	52.544.991	425.561
A.XV	Инвестиционе некретнине	17.281.436	139.962
A.XVI	Текућа пореска средства	534.088	4.326
A.XVII	Одложена пореска средства	2.458.620	19.912
A.XVIII	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	3.919.574	31.745
A.XIX	Остала средства	29.136.951	235.980
A.XX	УКУПНО АКТИВА (позиције под АОП ознакама од 0001 до 0019 у билансу стања)	3.245.989.676	26.289.214
P	ПАСИВА		
PO	ОБАВЕЗЕ		
PO.I	Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању	426.349	3.453
PO.II	Финансијске обавезе које се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	0	0
PO.III	Обавезе по основу финансијских деривата намењених заштити од ризика	663.810	5.376
PO.IV	Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	311.122.006	2.519.772
PO.V	Депозити и остале обавезе према другим комитентима	2.196.331.501	17.788.050
PO.VI	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	8.420.652	68.199

ITEM		In RSD thousand	In EUR thousand*
PO.X	Liabilities in respect of assets for sale and assets from discontinued operations	32,617	264
PO.XI	Current tax liabilities	824,120	6,675
PO.XII	Deferred tax liabilities	661,773	5,360
PO.XIII	Other liabilities	35,803,820	289,975
PO.XIV	TOTAL LIABILITIES (items from 0401 to 0413 in the balance sheet)	2,611,706,330	21,152,164
CAPITAL			
PO.XV	Shareholders' equity	401,513,182	3,251,848
PO.XVI	Own shares	0	0
PO.XVII	Profit	79,101,627	640,643
PO.XVIII	Loss	42,259,842	342,262
PO.XIX	Provisions	195,933,178	1,586,859
PO.XX	Unrealized losses	4,799	39
PO.XXI	TOTAL CAPITAL (result of summation and deduction of the following ADP categories from the balance sheet: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) ≥ 0	634,283,346	5,137,050
PO.XXII	TOTAL LACK OF CAPITAL (result of summation and deduction of the following ADP categories from the balance sheet: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) < 0	0	0
PO.XXIII	TOTAL LIABILITIES (result of summation and deduction of the following ADP categories from the balance sheet: 0414 + 0422 - 0423)	3,245,989,676	26,289,214

* Official middle rate of exchange of the dinar against the EUR, as of 31st of December 2016, was applied - 1 EUR = 123.4723 RSD

ПОЗИЦИЈА		У хиљадама динара	У хиљадама евра*
PO.VII	Издате сопствене хартије од вредности и друга позајмљена средства	123.053	997
PO.VIII	Субординиране обавезе	45.554.634	368.946
PO.IX	Резервисања	11.741.995	95.098
PO.X	Обавезе по основу средстава намењених продаји и средства пословања које се обуставља	32.617	264
PO.XI	Текуће пореске обавезе	824.120	6.675
PO.XII	Одложене пореске обавезе	661.773	5.360
PO.XIII	Остале обавезе	35.803.820	289.975
PO.XIV	УКУПНО ОБАВЕЗЕ (позиције под АОП ознакама од 0401 до 0413 у билансу стања)	2.611.706.330	21.152.164
	КАПИТАЛ		
PO.XV	Акцијски капитал	401.513.182	3.251.848
PO.XVI	Сопствене акције	0	0
PO.XVII	Добитак	79.101.627	640.643
PO.XVIII	Губитак	42.259.842	342.262
PO.XIX	Резерве	195.933.178	1.586.859
PO.XX	Нереализовани губици	4.799	39
PO.XXI	УКУПНО КАПИТАЛ (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) ≥ 0	634.283.346	5.137.050
PO.XXII	УКУПАН НЕДОСТАТАК КАПИТАЛА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) < 0	0	0
PO.XXIII	УКУПНО ПАСИВА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0414 + 0422 - 0423)	3.245.989.676	26.289.214

* Примењен је званични средњи курс динара у односу на евро, са стањем на дан 31.12.2016. године - 1 EUR = 123,4723 RSD

Income statement for the period 01.01 - 31.12.2016

ITEM		In RSD thousand	In EUR thousand*
I.a	Interest income	152,154,018	1,232,293
I.b	Interest expenses	28,306,685	229,255
I.1	Net interest income (result of deduction of the following ADP categories from the income statement: 1001 - 1002)	123,847,333	1,003,037
I.2	Net interest expenses (result of deduction of the following ADP categories from the income statement: 1002 - 1001)	0	0
II.a	Revenues from fees and commissions	51,082,140	413,713
II.b	Expenditures in respect of fees and commissions	15,810,261	128,047
II.1	Net income from fees and commissions (result of deduction of the following ADP categories from the income statement: 1005 - 1006)	35,271,879	285,666
II.2	Net expenditures in respect of fees and commissions (result of deduction of the following ADP categories from the income statement: 1006 - 1005)	0	0
III.1	Net profit in respect of tradable financial assets	2,148,891	17,404
III.2	Net loss in respect of tradable financial assets	440,318	3,566
IV.1	Net profit in respect of risk protection	31,999	259
IV.2	Net profit in respect of risk protection	52,375	424
V.1	Net profit in respect of financial assets initially recognized at fair value through the income statement	83,024	672
V.2	Net loss in respect of financial assets initially recognized at fair value through the income statement	34,174	277
VI.1	Net profit in respect of financial assets available for sale	475,931	3,855
VI.2	Net loss in respect of financial assets available for sale	7,184	58
VII.1	Net income from exchange rate differentials and effects of the arranged currency clause	8,502,683	68,863
VII.2	Net expenditures in respect of exchange rate differentials and effects of the arranged currency clause	182,510	1,478
VIII.1	Net profit from investments into affiliated companies and joint ventures	19,813	160
VIII.2	Net loss in respect of investments in affiliated companies and joint ventures	0	0
IX	Other business revenues	6,201,856	50,229
X.1	Net income in respect of financial assets impairment and off-balance sheet items incurring credit risk	828,023	6,706
X.2	Net expenditures in respect of financial assets impairment and off-balance sheet items incurring credit risk	41,425,814	335,507

Биланс успеха за период 01.01. до 31.12.2016.

ПОЗИЦИЈА		У хиљадама динара	У хиљадама евра*
I.a	Приходи од камата	152.154.018	1.232.293
I.b	Расходи од камата	28.306.685	229.255
I.1	Нето приход по основу камата (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1001 - 1002)	123.847.333	1.003.037
I.2	Нето расход по основу камата (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1002 - 1001)	0	0
II.a	Приходи од накнада и провизија	51.082.140	413.713
II.b	Расходи накнада и провизија	15.810.261	128.047
II.1	Нето приход по основу накнада и провизија (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1005 - 1006)	35.271.879	285.666
II.2	Нето расход по основу накнада и провизија (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1006 - 1005)	0	0
III.1	Нето добитак по основу финансијских средстава намењених трговању	2.148.891	17.404
III.2	Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању	440.318	3.566
IV.1	Нето добитак по основу заштите од ризика	31.999	259
IV.2	Нето губитак по основу заштите од ризика	52.375	424
V.1	Нето добитак по основу финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	83.024	672
V.2	Нето губитак по основу финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	34.174	277
VI.1	Нето добитак по основу финансијских средстава расположивих за продају	475.931	3.855
VI.2	Нето губитак по основу финансијских средстава расположивих за продају	7.184	58
VII.1	Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	8.502.683	68.863
VII.2	Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	182.510	1.478
VIII.1	Нето добитак по основу инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	19.813	160
VIII.2	Нето губитак по основу инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	0	0
IX	Остали пословни приходи	6.201.856	50.229
X.1	Нето приход по основу умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	828.023	6.706
X.2	Нето расход по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	41.425.814	335.507

ITEM		In RSD thousand	In EUR thousand*
XI.1	TOTAL NET BUSINESS REVENUES (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) ≥ 0	136,332,220	1,104,152
XI.2	TOTAL NET BUSINESS EXPENDITURES (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) < 0	1,063,163	8,611
XII	Costs of salaries, wages and other personal expenses	43,005,319	348,299
XIII	Amortization costs	7,289,675	59,039
XIV	Other expenditures	63,671,868	515,677
XV.1	PROFIT BEFORE TAX (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) ≥ 0	41,398,578	335,286
XV.2	LOSS BEFORE TAX (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) < 0	20,096,383	162,760
XVI	Profit tax	2,847,461	23,062
XVII.1	Profit in respect of deferred taxes	513,736	4,161
XVII.2	Loss in respect of deferred taxes	624,568	5,058
XVIII.1	PROFIT AFTER TAX (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) ≥ 0	38,211,434	309,474
XVIII.2	LOSS AFTER TAX (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) < 0	19,867,532	160,907
XIX.1	Net profit from discontinued operations	7,010	57
XIX.2	Net loss from discontinued operations	526	4
XX.1	RESULT OF THE PERIOD - PROFIT (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) ≥ 0	38,210,908	309,469
XX.2	RESULT OF THE PERIOD - LOSS (result of summation and deduction of the following ADP categories from the income statement: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) < 0	19,860,522	160,850

* Official middle rate of exchange of the dinar against the EUR, as of 31st of December 2016, was applied - 1 EUR = 123.4723 RSD

ПОЗИЦИЈА		У хиљадама динара	У хиљадама евра*
XI.1	УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) ≥ 0	136.332.220	1.104.152
XI.2	УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ РАСХОД (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) < 0	1.063.163	8.611
XII	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	43.005.319	348.299
XIII	Трошкови амортизације	7.289.675	59.039
XIV	Остали расходи	63.671.868	515.677
XV.1	ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) ≥ 0	41.398.578	335.286
XV.2	ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) < 0	20.096.383	162.760
XVI	Порез на добитак	2.847.461	23.062
XVII.1	Добитак по основу одложених пореза	513.736	4.161
XVII.2	Губитак по основу одложених пореза	624.568	5.058
XVIII.1	ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) ≥ 0	38.211.434	309.474
XVIII.2	ГУБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) < 0	19.867.532	160.907
XIX.1	Нето добитак пословања које се обуставља	7.010	57
XIX.2	Нето губитак пословања које се обуставља	526	4
XX.1	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ДОБИТАК (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) ≥ 0	38.210.908	309.469
XX.2	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ГУБИТАК (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) < 0	19.860.522	160.850

* Примењен је званични средњи курс динара у односу на евро, са стањем на дан 31.12.2016. године - 1 EUR = 123,4723 RSD